

INFORMATOR

NSPRV-CPTE

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org
www.srpss.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 4 • DECEMBAR 2010 • BROJ 43(7)

У ЧАСТ ИСТАКНОТОМ ПЕДАГОГУ И РЕФОРМАТОРУ

Педагошки факултет у Сомбору и ОШ „Никола Вукићевић“ су 8. новембра ове године обележили стогодишњицу упокојења Николе Вукићевића, знаменитог српског педагога, просветног реформатора, публицисте и књижевника, дугогодишњег професора и управника Српске

учитељске школе у Сомбору и управника свих сомборских српских основних школа. У овом и следећем броју објављујемо сажетак из монографије издате поводом великог јубилеја из пера аутора монографије господина Милана Степановића.
(Насиџавак на сџр. 2)

ПОВИШИЦЕ СВЕ ДАЉЕ, ШТРАЈК СВЕ БЛИЖИ!

Председништво Синдиката радника у просвети Србије је донело је одлуку о ступању у штрајк. Утврђени су штрајкачки захтеви који су садржани: у Предлогу Протокола о основици за обрачун и исплату плата запослених у свим секторима образовања, који је овај Синдикат доставио Влади Републике Србије и Министарству просвете и у Предлогу измене Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама у делу који се од-

носи на коефицијенте за обрачун и исплату плата запослених у образовању, односно по основу Предлога измене Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у образовању усклађеног са новом минималном ценом рада, који је овај Синдикат, путем писарнице, доставио Влади и Министарству 25.11.2010. године. Штрајк ће почети 28.01.2011. године са почетком рада прве смене.
(Насиџавак на сџр. 3)

НОРМА НАСТАВНИКА И ДАЉЕ СПОРНА

Представнике Синдиката радника у просвети Србије је, на њихов захтев, примио помоћник министра Зоран Костић. Састанку је присуствовао и г-дин Мирослав Стаменковић, координатор школских управа. Делегацију СрпС-а представљали су Хаџи Здравко М. Ковач, Слободан Брајковић и Ранко Хрњаз. Тема разговора била је везана за различита тумачења одредби које се односе на норму наставника, односно радно време наставника у школама, као и блокада исплате зарада за мањи број школа, до којих је дошло због одбијања школских управа да „пропусте“ стварни ЦЕНУС и инсистирања да се ЦЕНУС-и преправе, тако да у њима не буде исказан прекономрни, односно прекорвемени рад.
(Насиџавак на сџр. 4)

ТРЕЋИНА УЧЕНИКА НЕПИСМЕНА

Трећина ученика у Србији је функционално неписмена, показали су резултати последњег PISA тестирања. Иако су овај пут ђаци боље урадили тестове него пре три године, испоставило се да и даље имају проблем да стечено светског просека, а оно што додатно брине јесте јако мали проценат дечака и девојчица који су показали висок степен разумевања и критичког мишљења. Ђаци из Србије остварили су напредак у областима читалачке, математичке и научне писмености, али су њихова постигнућа и даље испод просека. У односу на тестирање из 2006. године позитивни помаши су евидентни, нарочито на пољу читалачке писмености јер је број функционално неписмених смањен 19 одсто. Ипак, и поред тога, чак сваки трећи ђак у Србији не уме да преприча ни наједноставнији текст, нити да нађе везу између датих појмова.

Најбољи резултат остварен је у области читалачке писмености, где је број функционално неписмених смањен за 19 одсто, јер су ђаци у просеку освојили 41 поен више него пре три године. Помаши су приметни и на пољу математичке и научне писмености где је број функционално неписмених смањен за два, односно три одсто.
(Насиџавак на сџр. 7)

У овом броју можете још читати:

СТУДЕНТИ СУ БАР ПОШТЕНИ	стр. 8
СРПС ПОДРЖАО СТУДЕНТЕ	стр. 9
ЈАВНИ ПОЗИВ ЗА ЛАУРЕАТЕ СВЕТОСАВСКЕ НАГРАДЕ	стр. 9
КОВЕРТЕ СВЕ ТАЂЕ, ПОРЦИЈЕ СВЕ МАЂЕ	стр. 10
КОЕФИЦИЈЕНТИ ЗА ОБРАЧУН ПЛАТА	стр. 11
УМЕСТО РАДНИКА ОТПУСТИЛА САМА СЕБЕ	стр. 12
НАСТАВНИЧКИ ПОСАО ИЗАЗИВА ДЕПРЕСИЈУ	стр. 12

ПОВИШИЦА МАЂА ОД ОБЕЂАНЕ

Извесно је (?) да ће до године и 2012. плате у јавном сектору бити одмрзнуте, а да ће пензије „пратити“ раст плата. Али, оно што је израчунато и за шта уопште није битно да ли ће предлог закона о ПИО бити усвојен до Нове године, је податак да ће након две године „замрзавана“ пензије првог месеца 2011. порасте свега два посто јер то прописује Закон о фискалној одговорности. Дакле, јануарска повишица биће знатно мања од обећане пошто је део (техничких) договора са ММФ-ом, да плате и пензије у јануару порасту два посто уместо најављиваних 7,2%. Подсећамо да су, по ранијем договору са ММФ-ом, у јануару плате и пензије требало да порасту за вредност инфлације у другој половини ове године.

Међутим, рачуница показује да држава нема пара за то да највећу ставку у буџету – плате и пензије већ у старту повећа за око 7 одсто, колики се раст потрошачких цена (инфлације) очекује у другој половини ове године. Баш зато се и дошло до предлога да се пензије и плате у јануару повећају само два-три одсто и тиме „уштеди“ 20-так милијарди.
(Насиџавак на сџр. 5)

НЕДОВОЉНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О БУЏЕТУ

Међународна институција за истраживање о отворености буџета „International Budget Partnership“ (IBP) за 2010. годину сврстала је Србију у средњу категорију, међу земље „које пружају неке информације о буџету, али у недовољној мери да би се у потпуности разумео и да би извршна власт била подвргнута потребним проверама“, изјавио је 07. децембра заменик председника Ревизорског суда Словеније Зоран Младеновић. Он је, у Скупштини Србије, приликом презентације о узлози посланика у креирању и усвајању буџета, рекао да према истраживању IBP, Србија има 54 поена и дели 36. место са Ганом, што је напредак у односу на 2008. када је имала 46 поена. Младеновић је казао да се, од кључних буџетских докумената у Србији, не издају редовно три – „грађански буџет“, документ којим би предлог буџета био приближен грађанима, полугодишњи извештај о приходима, расходима и кредитима, као и свеобухватни извештај о ревизији завршног рачуна. Према његовим речима, у односу на бивше социјалистичке земље, Србија се налази иза Словеније, Пољске, Чешке, Румуније, Хрватске, Словачке и Бугарске, а испред Македоније, Босне и Херцеговине и Албаније.

NAJČUVENIJI PEDAGOG U SRPSKOM RODU

NIKOLA Đ. VUKIĆEVIĆ (1830-1910)

(nastavak sa str. 1)

Osмого novembra ove godine navršilo se stoleće kako je preminuo Nikola Đ. Vukićević, istaknut srpski pedagog i prosvetni reformator druge polovine XIX veka, plodan školski pisac i književnik, dugogodišnji urednik prvog srpskog pedagoškog časopisa „Školski list“ i osnivač prvog srpskog časopisa za decu „Prijatelj srbske mladosti“, član Srpske kraljevske akademije i Književnog odeljenja Matice srpske, član Srpskog narodnog školskog saveta i glavni školski referent srpskih veroispovednih škola u Karlovačkoj mitropoliji, dugogodišnji profesor i upravnik Srpske učiteljske škole u Somboru, te upravnik Srpske više devojačke škole u Somboru i svih srpskih osnovnih škola somborskih.

Nikola Vukićević je rođen u Somboru, na Arandelovdan, 8/20. novembra 1830. godine. Sutradan, na pojutarje praznika, sveštenik Avram Maksimović, koji je bio i katiheta ovdašnje Preparandije, krstio je u Svetodurdevskoj crkvi *mladenca Nikolaja*, prvenca sina *izabranog građanina somborskog* i trgovca Georgija Vukićevića i matere Perside, inače kćerke sveštenika Atanasija Zarića, dugogodišnjeg katihete i nastavnika somborske „Norme“ i najbližeg saradnika Avrama Mrazovića.

Ostavši rano bez oca, Nikola Vukićević se oblikovao pod snažnim uticajem svoje majke Perside, umne, pobožne i darovite žene. Osnovnu školu Nikola Vukićević je završio u rodnom gradu. Prva dva razreda gimnazije pohađao je u Segedinu, treći i četvrti razred privatno je pohađao u Somboru, a ispите je polagao u Baji, a peti i šesti razred gimnazije pohađao je u Sremskim Karlovcima, gde je bio najbolji đak u svojoj generaciji. Još kao 15-togodišnji mladić nalazio se, u martu 1845. godine, među 72 osnivača Srpske čitaonice u Somboru.

Godine 1846/47. Vukićević je pohađao studije filozofije na Univerzitetu u Pešti, koje je prekinuo zbog revolucije 1848. godine. Studije filozofije završio je 1850. godine. Kao mlad student objavio je i svoje prve literarne radove 1846. g. u „Srpskom narodnom listu“ i almanahu „Dragoljub“, a 1847. u omladinskom listu „Slavjanka“.

Posle jednogodišnjeg lečenja u Grefenbergu (Austrija), privatno je 1852/53. g. pohađao studije bogoslovije u Sremskim Karlovcima, ali zbog sukoba patrijarha Josifa Rajačića i vladike bačkog Platona Atanackovića, nije dobio dozvolu da polaže završne ispите.

Na predlog prote Vasilija Kovačića, Nikola Vukićević je 17/29. oktobra 1853. g. imenovan za privremenog profesora u Srpskoj učiteljskoj školi (Preparandiji) u Somboru, gde je predavao istoriju, aritmetiku i nemački jezik, a uskoro i crkvenoslovenski jezik, kao i srpski jezik i stilistiku.

Početak pedesetih godina XIX veka počinje da piše za časopise „Sedmica“, „Svetovid“ i Letopis Matice srpske, kao i za „Srbski dnevnik“.

Godine 1854. Nikole Vukićević se oženio sa Melanijom, rođ. Rakić, s kojom će u braku provesti 50 godina i izroditi šestoro dece, od kojih će ih samo dvoje nadživeti.

Široko obrazovanje, naučna znatiželja i poznavanje jezika omogućili su mladom Nikoli Vukićeviću da se upozna sa najvažnijim savremenim znanjima i dostignućima tadašnje evropske pedagogije, didaktike, metodike, psihologije i logike, a dolaskom dr Đorđa Natoševića na čelo Školske uprave za Vojvodstvo Srpsko i Tamiški Banat, Vukićević je započeo svoj pedagoški rad, koji je bio usmeren, pre svega, na preoblikovanje nastave u somborskoj Preparandiji. Dobivši podršku Đorđa Natoševića (kome će naredne tri decenije biti najbliži saradnik i prijatelj), Vukićević već od 1857/58. g. počinje da predaje sve pedagoške predmete u Srpskoj učiteljskoj školi, a u leto 1858. g. drži u Somboru šestonedeljni tečaj za oko 150 srpskih učitelja sa područja Vojvodine i Hrvatske. S proleća iste godine Nikola Vukićević je postavljen i za upravnika somborskih srpskih osnovnih škola i na toj dužnosti ostaje duže od pola veka, sve do 1909. godine.

Od 1861. g. Nikola Vukićević je postao redovan profesor („glavni nastavnik“) u somborskoj Preparandiji, u kojoj, uz pomoć tadašnjeg upravitelja, mladog somborskog prote Đorđa Brankovića (kasnije patrijarha Georgija), počinje temeljno preoblikovanje procesa nastave, kao i znatno poboljšanje uslova za rad škole.

Šezdesetih godina XIX veka Nikola Vukićević započinje i plodnu spisateljsku delatnost, koja će trajati naredne tri decenije. Objavio je dvadesetak knjiga, udžbenika i metodičkih priručnika, od koji će pojedini biti nagrađeni, objavljeni u više izdanja, i nalaziće se dugo u upotrebi kako u srpskim školama u Habzburškoj monarhiji, tako i u Srbiji i Crnoj Gori. Osim ostalog, objavio je knjige i priručnike: „Ogledalo hrišćanske dobrodetelji“ (1864), „Izjasnenije svete liturgije“ (1865), „Misli o načinu kako da se u duhu pravoslavne vere i prema potrebama narodnim u red dovedu crkveno-prosvetni odnošaji Srba u Austriji“ (1865), „Članci o vospitaniju za roditelje“ (1867), „Uputstvo za predavanje bukvara u svezi sa očiglednom nastavom“ (1872), „Otačstvenica“ [udžbenik iz zemljopisa] (1873), „Povesnica naroda srpskog“ (1874), „Prva nastava u veri“ (1879), „Kratki katihizis“ (1879), „Katihizis“ (1880), „Mala sveštena istorija“ (1880)... Brojni su i školski izveštaji koje je Nikola Vukićević objavljivao kao upravnik somborske Preparandije, Više devojačke škole i osnovnih škola. Neretko su u njima štampani i obimni Vukićevićevi radovi,

vezani za prošlost ovih škola ili za neposrednu problematiku njihovog rada.

Od početka 1866. godine, Vukićević je postao glavni urednik prvog srpskog pedagoškog časopisa „Školski list“, pokrenutog osam godina ranije, u kome je Vukićević, uz dr Đorđa Natoševića, bio najučestaliji pisac radova i članaka. Časopis će u Somboru izlaziti (uz prekid između 1870. i 1880. g.) sve do kraja 1903. godine. Tokom 1866. i 1867. g. Nikola Vukićević je pokrenuo i uređivao i prvi srpski časopis za decu „Prijatelj srbske mladeži“. U ovim časopisima on je, kao urednik, bio i najplodniji pisac, sa stotinama napisanih članaka iz pedagoške struke, istorije, veronauke i drugih oblasti vezanih za školu i nastavu.

Od 1863. g. Vukićević je postao počasni član Matice srpske, 1883. g. primljen je za dopisnog člana Srpskog učenog društva, a 1892. g. postao je i počasni član Srpske kraljevske akademije. Od 1873. g. bio je član Hrvatskog pedagoško-književnog zbora.

Vukićević je 1861. i 1879. g. bio i somborski poslanik na Srpskom crkveno-narodnom saboru u Sremskim Karlovcima. U prvo vreme svog političkog rada bio je blizak idejama i stranci Svetozara Miletića, da bi, od polovine osamdesetih godina XIX veka, nakon rascepa Miletićeve stranke, pristupio tzv. „Notabilitetima“, koje je predvodio Somborac Nika Maksimović.

Godine 1871. Nikola Vukićević je izabran za člana Srpskog narodnog školskog saveta, a od jeseni iste godine postao je i upravnik somborske Srpske učiteljske škole. Sa potpuno novim nastavničkim zborom započeo je period brzog osavremenjavanja Srpske učiteljske škole u Somboru. Ono se temeljilo koliko na novim zakonskim prosvetnim propisima, toliko i na njegovim pedagoškim uverenjima i težnjama da somborska Preparandija konačno postane škola koja će na najbolji način obrazovati buduće srpske učitelje. Uz snažnu podršku dr Đorđa Natoševića, autoritetom među mladim kolegama, iskustvom, zvanjem člana Školskog sveta, ali i uz podršku crkvenih krugova za koje je, svojim hrišćanskim shvatanjima i odanošću pravoslavlju, predstavljao veoma pogodnu ličnost, preko koje je bilo obezbeđeno i usavršavanje vaspitno-obrazovnog rada, ali i crkveni uticaj na oblikovanje društvenog i moralnog ustrojstva srpskih učitelja. Nikola Vukićević je, konačno, imao sve preduslove da na željeni način završi započet poduhvat temeljnog preoblikovanja Srpske učiteljske škole u Somboru. Naredne dve decenije njegovog upraviteljstva ovom školom predstavljale ključno doba za njen preobražaj, pa će somborska Preparandija, od skromne ustanove za dvogodišnje obrazovanje učitelja, zahvaljujući Vukićeviću postati najvažniji srpski pedagoški centar druge polovine XIX i početka XX veka. Školovanje je, za vreme njegove uprave, postalo prvo trogodišnje (od 1871), pa četvrogodišnje (od 1896), a umesto u starom i oronulom zdanju, odvijalo se u dve savremene i dobro opremljene školske zgrade. Preparandija, koja je na početku prosvetnog rada Nikole Vukićevića imala svega dvadesetak učenika i tri nastavnika, na kraju njegovog profesorskog i upravnčkog rada (1903. g.) imala je preko dvesta učenika i učenika i 15 redovnih i pomoćnih profesora i nastavnika. Od 1875. do 1903. g. Vukićević je obavljao i dužnost upravnika Srpske više devojačke škole u Somboru.

Nakon smrti dr Đorđa Natoševića, Nikola Vukićević je 1887. g. postavljen za privremenog školskog nadzornika svih srpskih veroispovednih i narodnih škola na prostoru Karlovačke mitropolije. U narednih 16 godina, koliko je Nikola Vukićević obavljao dužnost privremenog školskog nadzornika, znatno su se zaoštrili odnosi između Školskog saveta i radikalne političke većine na srpskim narodno-crkvenim saborima, posebno od vremena dolaska patrijarha Georgija Brankovića na čelo ovojstrane Srpske pravoslavne crkve, odnosno Karlovačke mitropolije (zanimljivo je da su na meti radikala najčešće bila četiri nekadašnja ili tadašnja Somborca – patrijarh Branković, kao poglavar crkve, Nika Maksimović, kao predvodnik notabiliteta, Nikola Vukićević kao glavni školski nadzornik, član Školskog saveta i upravitelj Preparandije i Laza Kostić, kao književnik, novinar i pravnik). Ovi sukobi su bili stalno prisutni u tadašnjoj vojvodanskoj srpskoj štampi, odakle su prenošeni i na zasedanja sabora 1892, 1897. i 1902. godine.

Posle 50 godina profesorske i 32 godine upravničke službe u somborskoj Srpskoj učiteljskoj školi, Nikola Vukićević je penzionisan 1. januara 1904. godine. Sve do proleća 1909. g. nalazio se na dužnosti upravnika srpskih osnovnih škola u Somboru, a od 1904. g. bio je i potpredsednik Srpskog narodnog školskog saveta.

Nikola Vukićević je umro u Somboru, 26. oktobra / 8. novembra 1910. godine, 13 dana pre svog 80. rođendana, u istoj kući u kojoj se i rodio. Sahranjen je dva dana kasnije, na velikom sprovodu, a Somborci su dostojno ožalili svog znamenitog sugrađanina.

Milan Stepanović
(Nastavak teksta u sledećem broju)

ПОВИШИЦЕ УПИТНЕ, ШТРАЈК ИЗВЕСТАН!

(Наставак са стр. 1)

Председништво Синдиката радника у просвети Србије на седници одржаној 03.12.2010. у Београду, једногласно, донело је одлуку о штрајку.

Штрајкачки захтеви су садржани: 1) у Предлогу Протокола о основици за обрачун и исплату плата запослених у свим секторима образовања, који је овај Синдикат 12.11.2010. путем писарнице доставио Влади Републике Србије и Министарству просвете и 2) у Предлогу измене Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама у делу који се односи на коефицијенте за обрачун и исплату плата запослених у образовању коју је овај Синдикат, путем писарнице, доставио 21.10.2010.г., односно по основу Предлога измене Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у образовању усклађеног са новом минималном ценом рада, који је овај Синдикат, путем писарнице, доставио Влади и Министарству 25.11.2010. године.

Чланови СрпС-а ступише у штрајк 28.01.2011. године у 8.00 часова, односно са почетком рада прве смене.

Интересе штрајкача заступаће Штрајкачки одбор у саставу: Слободан Брајковић, професор из Београда, председник РО СрпС, Хаџи Здравко М.

Ковач, проф из Сомбора, генерални секретар СрпС, Ранко Хрњаз, професор из Зрењанина, потпредседник РО СрпС, Драган Драшковић, професор из Београда, потпредседник РО СрпС, Олгица Протић, професор из Зрењанина, члан Председништва СрпС, Драган Јевтић, професор из Лазаревца, члан Председништва СрпС, Снежана Павловић, проф. из Београда, члан Председништва СрпС, Миролуб Бјелетић, проф. из Сомбора, члан Председништва СрпС.

Истовремено је Синдикат позвао премијера Цветковића и ресорне министре просвете и финансија да отпочну преговоре за споразумно решавање захтева који су Влади Србије и министарствима достављени дана 25.11.2010. године. Синдикат је, другу страну, упозорио да ће у случају неодазивања на овај позив, сматрати да су премијер и министри одбили споразумно решавање захтева и на тај начин поступили супротно закону.

Одлука о штрајку је достављена: председнику Владе Републике Србије, др Мирку Цветковићу и ресорним министрима: просвете проф. др Жарку Обрадовићу и финансија др Дијани Драгутиновић,

директорима школа и председницима Синдиката у којима Синдикат радника у просвети Србије има организоване синдикалне организације, чиме је истовремено извршена и најављена штрајка.

НАРУШЕНИ КОЕФИЦИЈЕНТИ И ПРЕПОЛОВЉЕНА ЦЕНА РАДА РАЗЛОЗИ ЗА ШТРАЈК

Председништво СрпС-а донело је одлуку да овај Синдикат са почетком другог полугодишта не отпочне наставу и да се придружи колегама из УСПРС, те да заједнички организују протест против „социјално одговорне“ Владе, која ни оно договорено и обећано не поштује. Наиме, јавност је својевремено обавештена и од Владе и од синдиката да синдикати, у начелу, прихватају Протокол о основицама за обрачун и исплату зарада (цени рада) по којем би плата након 50 месеци била одмрзнута

Инфлација „мерена“ CPI												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Годишња стопа												
2009	10,0	10,7	9,4	8,8	9,1	8,3	8,5	8,0	7,3	5,2	5,9	6,6
2010	4,8	3,9	4,7	4,3	3,7	4,2	5,1	6,6	7,7	8,9	9,6	/
Месечна стопа												
2009	2,1	1,2	0,4	0,9	2,1	0,0	-0,9	-0,1	0,3	-0,2	0,8	-0,2
2010	0,5	0,3	1,2	0,6	1,5	0,4	0,0	1,4	1,3	1,0	1,8	/

и увећана за 6-месечну инфлацију, а уз још два повећања током године: у априлу и октобру и реално увећана, додуше скромно, и то за мање од 1%, колико износи половина очекиваног раста БДП у 2010. години. Синдикати су, у принципу, ту понуду прихватили, уз услов да се одмрзну јубиларне и

Инфлација мерена растом потрошачких цена (CPI)					
Период	X 2008	XI 2008	XI 2008	XI 2009	XI 2010
%		+0,8	-0,2	+6,6	+9,6
индекс	100	100,8	100,6	107,24	118,89

друге награде и бонуси за запослене у просвети који су две године били ускраћени за ово право, при чему последње рачунице Синдиката показују да би такав Протокол коштао „државног ризничара“ 14,6% више него ли што је за просвету било издвојено у 2010. години, а да су министарство и Влада спремни да издвоје тек 8,5% (9 милијарди динара). Како је у међувремену Синдикат кориговао свој други захтев о линеарном повећању свих коефицијената у просвети и ускладио га са минималном ценом рада коју је Влада недавно повећала за око 5,5% (са 90 на 95 динара) и како је у том захтеву

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Учешће образовања у БДП	3,3%	3,5%	4,0%	3,7%	3,8%	3,55%

садржана елементарна правда да запослени са најнижим коефицијентом и на најједноставнијим пословима има загарантовану зарату, а да, при том, сви коефицијенти буду сачувани, што је, уосталом, и захтев великог броја запослених у просвети, сваком ко иоле позна математику јасно је да за овај захтев, који у овом тренутку Владу кошта 24,5% више него досадашњи коефицијенти, ако као најједноставнији рад препознамо рад физичког радника, односно 18,5% ако је најједноставнији рад – рад спремачице, јасно је

да Влада нема пара, а изгледа нити воље да „одреши кесу“.

Стога ће и сва обећања дата од премијера и министра просвете, као и њихове колегинице која се бави државним финансијама, бити само обећања, јер запослени у просвети могу очекивати и мање од пола обећаног и договореног (тачније трећину), односно свега 2% у јануару, пошто држава нема пара за ту и иначе највећу ставку у буџету плате и са њима по закону спојених судова пензије повећа колико је и обећала – за шестомесечну инфлацију у другом полугодишту 2010. године, односно, како сада ствари стоје, барем рачунски, за око 7,2%, и што би „појело“ готово све оно што је за нас „брижни“ министар просвете тражио у државном прорачуну. И не само то – и кад би била добра воља да се обећано исплати, чиме, наравно, запослени у просвети не би постали ништа богатији, већ само би били обештећени за инфлацију која се разбуктала у другом полугодишту године на измаку, они то не би могли исплатити, јер их у томе спречава још једна кочица – Закон о фискалној одговорности који омогућава јануарски „скок“ плата од највише 2%. Држава ће, при томе, уштедети на својим чиновницима чак 20 милијарди и управо у томе и треба видети прагматичност и оправдање власти зато што је једно обећавала, а друго имала на уму.

Управо ценећи оно што министри у јавности износе и оно што у стварности чине, Синдикат радника у просвети Србије је и донео једину логичну одлуку – а то је да ступи у штрајк и да се, ако већ то не може за зеленим столом, за свој део колача избори протестом, тим пре што је и један од социјалних партнера и потписника ОКУ – Унија послодаваца Србије, донела одлуку да ступи из Општег колективног уговора, који је, уствари, и био „мртворођенче“ и онако замрзнут и није производио готово никаква дејства на запослене у Србији, сем што им је у предизборно време пружио илузију да ће можда у неко догледно време имати: посао, плате, плаћене доприносе, регрес, топли оброк, прековремени рад, плаћене трошкове превоза, стручног усавршавања, јубиларне награде, божијне награде, бонусе и стимулације за урађене послове и сл.

Како је „социјално одговорна“ Влада и за наредне две буџетске године за просвету предвидела свега 3,3% БДП, при чему ни „рођена сестра“ просвете – култура, није прошла ништа боље – са свега 0,3% БДП, те како су локалне самоуправе, у правилу, лоши домаћини у делу финансија из њихове надлежности, јасно је да је поново дошло време штрајкова за које смо у једном тренутку помислили да је неповратно из нас.

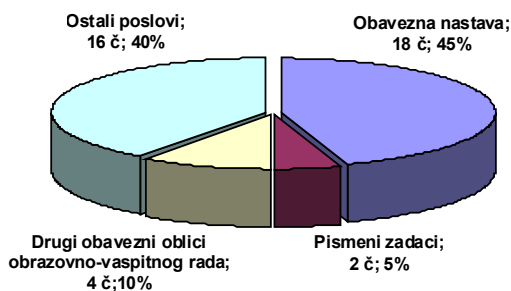
Хаџи Здравко М. Ковач

ZAŠTO LEKARI MOGU, A PROFESORI NE?!

Da se Ministarstvo prosvete odavno ponaša „kao guske u magli“, bilo nam je znano i od ranije, da ne poštuje dogovoreno i to smo više puta na sopstvenim leđima iskusili, da nije u stanju „popu reći pop, a bobu bob“ i to znamo... Stoga i ne čudi što su i po pitanju prekovremenog (prekonornnog) rada pali na ispitu i dozvolili da se, u nekim slučajevima, pitanje ovih časova rešava na jedini ispravan način – da se izvršen rad i plati, a u drugima putem (načelnika) školskih uprava i direktora škola menjali CENUS-e u odnosu na stvarno stanje i odbili da plate tih famoznih 5, 10 ili maksimalno 15% koje su zaposleni imali isključivo iz razloga što se časovi u jednom odeljenju (bar do sada to nije bila praksa) nisu delili na dva (ili nedaj bože više) nastavnika ili su tražili od zaposlenih čak i pismene izjave da će prekonornni (prekovremeni) rad raditi volonterski, odnosno bez naknade. A da bi ovo nasilje lakše sproveli, pri tom su pretili zaposlenima da će u suprotnom njima biti plaćeno i manje od 100-procentne norme, iako časova ima iznad pune norme.

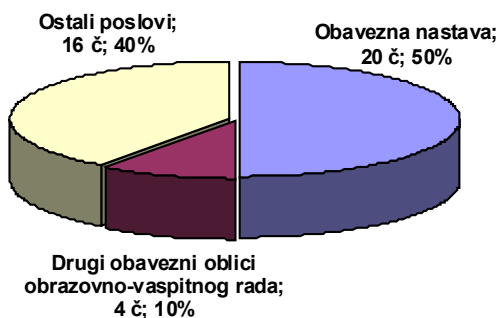
Da je „dara“ ispala „skuplja nego mera“, na šta je Sindikat i ukazivao, videlo se u nekim školama u kojima su zaposleni sa pravom odbili da rade više od 100%, odnosno odbili da rade besplatno časove iznad 100% norme, pa su direktori raspisivali konkurse na deo norme (da ponovimo), u rasponu od 5-15% (više i ne može jer za predmete sa dva časa teorijski je bilo moguće uvećanje od 5%, za one sa 3 časa za 10%, a za one sa 4 časa 15%, jer je u svim drugim kombinacijama bilo moguće i pre ovog cirkusa i čuvenog pisma iz Odeljenja za pripremu budžeta, preraspodeliti časove u tom/tim odeljenjima i na taj način uvodili velik broj novih izvršilaca, doduše sa delom norme, ali sa punim porezima i doprinosima! (Ne)stručnost tih novodovedenih radnika ne-

Norma nastavnika predmeta sa pismenim zadacima

publike Srbije koji su izglasali izmene i dopune Zakona o zdravstvenoj zaštiti koje će svim zdravstvenim radnicima omogućiti dopunski rad do 1/3 radnog vremena. Po ovom Zakonu zdravstveni radnici će dopunski rad moći obavljati i kod poslodavca sa kojim imaju Ugovor o radu sa punim radnim vremenom, ali i kod drugog poslodavca. Što se tiče profesora, njima po tumačenju Ministarstva to pravo ne pripada. Naravno, Sindikat misli i dalje drugačije i osnov za to nalazi u nedovršenosti legislativne, odnosno osnov za to nalazi u članu 136. stav 4. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, odnosno u mogućnosti da ministar podzakonskim aktom „preseče Gordijev čvor“ i isto ono što su lekari i zdravstveni radnici izborili za sebe omogućiti i zaposlenima u prosveti. A možda će sve ovo pomoći da se opet pokrene skoro dovršen posao oko jedinstvenog sistema plata u javnim službama, uključujući sve javne poslenike od spremačice npr. u školi, pa do predsednika države.

Radno vreme nastavnika

NORMA NASTAVNIKA (NE)SPORNA SVE DOGOVORENO, NEDOUMLICE OSTALE!

(Nastavak sa str. 1)

U dvočasovnom sastanku u ministarstvu prosvete, jedan deo spornih pitanja je apsolutno pojašnjen, a za drugi su otvorene mogućnosti i nađena rešenja koja će, prema obećanjima koja smo dobili u ministarstvu, biti u novom Pravilniku o normi nastavnika, koji je u završnoj fazi i koji bi trebao ono što je i bio glavni kamen smutnje ubuduće omogućiti - plaćanje prekonornnog rada u slučajevima kada se časovi u odeljenju ne mogu deliti na dva (ili više) izvršioaca.

Elem, prvo što smo dogovorili i što nije ni za nas, ni dosad, bilo sporno, bilo je pitanje šta sa časovima u odeljenju koji ostaju nakon popunjavanja norme nastavnika koji su dobili normu u procentu na koji su i zasnovali radni odnos. Obe strane su se složile da nema zapreke i smetnje da se na te časove primi novi izvršilac, bez obzira na procenat te nastave. Predstavnici Ministarstva su ovom prilikom izjavili da je stav Ministarstva da se ti časovi dodele novim izvršiocima, iako je Sindikat obrazložio da je u pravilu takva varijanta skuplja od one da časovi izvode nastavnici u toj školi (i zbog poreza i doprinosa u punom iznosu, i zbog troškova prevoza).

Na drugo pitanje: kako da postupi škola ukoliko ima dva nastavnika na 100%, a časova za dve pune norme, ali se časovi ne mogu podeliti, tako da oba nastavnika dobiju npr. po 18 časova, već jedan 20, a drugi 16 i kakvo će rešenje direktor izdati jednom, a kakvo drugom zaposlenom i da li to jedan ima prekonornni rad koji neće biti plaćen, a drugi nepunu zaradu iako časova ima dovoljno i pomoćnik ministra i koordinator su izjavili da će školama priznati

dve pune norme, a da je na školama kako da pronađu rešenje da oba zaposlena imaju 100% normu. SrP smatra da je rešenje u tome i da se na drugačiji način organizuje rad i preraspodele časovi svih oblika neposrednog rada i da se tako nađe rešenje za ovakve slučajeve, tim pre pošto zakon na koji se najčešće svi pozivaju (Zakon o osnovama sistema...) prepoznaje unutar 40-časovne radne nedelje pun radni angažman ukoliko zaposleni od toga izvodi 60% svih oblika neposrednog rada sa učenicima i decom. Stoga bi u školama sa više nastavnika koji predaju jedan predmet (u ovom slučaju sa pismenim zadatkom) bilo moguće problem rešiti na taj način u jednoj, odnosno drugačije u drugoj školskoj godini. Ipak napominjemo da je Sindikat imao zadržku i rezervu i bio protiv toga da se na osnovu pretpostavljenih časova i rasporeda za neku narednu godinu utvrđuje radna obaveza zaposlenog i, naravno, plata u ovoj školskoj godini, pošto je sasvim izvesno da niko i ne zna sa sigurnošću šta će biti sledećeg 1. septembra, a još manje nekog od budućih prvih septembara.

I na kraju ono što je i bio najveći problem - pitanje norme nastavnika sa pismenim zadatkom kojima zbog nemogućnosti drugačijeg organizovanja nastave norma nije mogla biti drugačije utvrđena nego sa časovima iznad norme za jedan, dva, odnosno maksimalno tri časa. Za sve ostale slučajeve, složili smo se da se primenjuje prvo što smo se i dogovorili – da se časovi dodele novom nastavniku, iako je Sindikat i ovom prilikom ukazao da nije primereno da se u jednom broju javnih službi zaposlenima dozvoljava prekovremeni (dopunski) rad i do 30%, a profesori-

ma se to sprečava, naravno u „njihovoj“ školi, a ne i u nekoj susednoj, gde mogu ugovorom da rade do 1/3 norme.

Nakon što smo se usaglasili i nakon što je Ministarstvo takođe prihvatilo da se časovi ne cepaju na dva nastavnika, kao niti da jedan deo godine jedan nastavnik izvodi nastavu, a drugi deo godine drugi, dogovoreno je da bi bilo neophodno da Ministar donese Pravilnik o normi nastavnika, stručnih saradnika i vaspitača, u kome bi se regulisalo pitanje za ovakav (prekonornni) rad koji, po nama, ni u ovom trenutku nije sporan, ali izgleda da je takav rad još uvek sporan za trezor, odnosno Ministarstvo prosvete, koje dozvoljava široku slobodu u tumačenju odredbi o normi zaposlenog u školama, a koja se u pravilu svela na pitanje norme nastavnika sa pismenim zadatkom sa prekonornnim radom, odnosno nastavnika u stručnim školama koji imaju praksu, blok nastavu i različite kombinacije teoretske i praktične nastave u kojima i ne mogu a da nemaju neki čas iznad norme.

U očekivanju da će ministar doneti pominjani Pravilnik i da ćemo uspeti da i drugu stranu uverimo da je svaki čas iznad norme ustvari prekovremeni rad nastavnika, koji mora i da se plati, podsećamo, predsednike Sindikata da obrate pažnju na rešenja koja su dobijali zaposleni i da upozore direktore na kaznene odredbe za kršenje Zakona o radu koje se odnose na utvrđivanje radnog vremena i po kojima su kazne za direktora od 30.000 do 50.000, a za školu od 600.000 do 1.000.000 dinara.

prof. Hadži Zdravko M. Kovač

ВЛАДА БЕЗ КОМПАСА – ЈАВНИ ПОСЛЕНИЦИ БЕЗ НАДЕ У БОЉЕ ДАНЕ

• Ко се не побуни, ништа не може ни да очекује • Када у штрајк?
• Преговори нису ни почели, а буџет већ „скројен“

(Наставак са стр. 1)

Последњи екстремни облици „индустријских односа“ које чешће (са правом) називамо социјалним дијалогом, манифестовани кроз протесте, штрајкове, обузаве, штрајкове са минимумом процеса рада, побуне очајних и ојађених радника, студената, паора, млекара и других показују да „социјално одговорна“ Влада Србије састављена од чланова Социјалистичке интернационале коју помажу по дефиницији они који се залажу за социјалну правду – пензионери, је све пре него ли оно за што се јавно декларише – социјална и одговорна. Јер, како другачије тумачити изјаве премијера и потпредседника Владе, министара и председника државе, који се пред гостима из „белог света“ јавно декларишу за младе, за сиромашине, за повратак мозгова, за већи степен образованих, за већи обухват деце и одраслих образовањем, за већи број радних места, за бољи материјални положај запослених, а на делу видимо да ти исти којима они тако помажу и кога бране, мање-више дезоријентисано, правду и права траже на трговима, улицама, железницама и прометницама, пред и у општинским здањима, пред бановином, и на крају, пред самом Владом Србије.

Свима који иоле прате јавну сцену одавно је и без тога јасно да приче најважнијих људи у овој земљи „иду шумом“, а дела „друмом“ и да се, како ствари стоје, нити једно витално питање више и не може решити у институцијама система, за преговарачким столом, већ у инцидентној ситуацији попут неких које смо поменули. Очигледно је и да сви који протестују нешто и остваре – сетимо се последњих протеста полиције, предшколаца, запослених у правосудним органима, паора и, на крају, студената. Ружне сцене ојађених и очајника замениле су сцене компромиса и наводних решења и сликање истих оних који су то могли и превентивно да реше да је само било мало добре воље и да се испоштовало оно што је и обећа(ва) но. Нажалост, сва ова решења која поправљају садашња и иду према правом и системском решењу.

Овако се проблем пребацује на оне који и нису у обавези да га решавају, а они који су за то најодговорнији пилатовски од свега перу руке, очекујући да ће њихови садашњи, или евентуално будући гласачи све то заборавити приликом неких следећих избора у којима ће они бити кандидати за неку другу јавну функцију, неко друго министарско место или добро плаћено место у трипартиитним телима, јавним предузећима којима је власник или оснивач држава, покрајина или ЈЛС, јер, на крају крајева они могу бити све и свеја, пошто су њихова схватања, а и оних који их имају таква да су они „богом дани за све“. На тај начин су министри општег типа амнестирани, јер њихове проблеме решава неко други: попут министра просвете, чија су обећања на крају крајева платили Град Београд (неки ће то повезати са свеомоћним градоначелником који може и да формира одељења ученика у београдским школама и мимо критеријума Министарства, да гради школе и хале, па чак и да плаћа школарине за сиромашне студенте...), Влада Војводине (коју такође није у обавези да плаћа школарине, али ето, и она ће да припомогне, уосталом као што је припомогла и код питања „бесплатних“ учбеника и других

сличних акција), факултети (који треба да на себе преузму школарине, а истовремено су једва спасли тзв. сопствени приход од „шапе државног ризничара“, при чему им поменуто министарство и даље дугује знатна средства за материјалне трошкове факултета, због чега им прети да у данима зиме остану и без грејања) и/или неке од локалних самоуправа (сетимо се само ентузијазма којим су неки градоначелници арчили општинске паре на „бесплатне“ учбенике, иако им то нигде не пише као буџетска ставка, додуше они преливање „из шупљег у празно“ иначе често раде – сетимо се само проблема са наплатом трошкова превоза за запослене који се не плаћа, а из разлога што се плаћају превози за оне који нису законом предвиђени или издвајања за тзв. физичку културу и рекреацију за коју увек има пара, а истовремено не и за материјалне трошкове наставе, јубиларне награде, новогодишње пакетиће за децу запослених у школама и стручно усавршавање наставника...).

На тај начин виши нивои власти, уместо да контролишу ниже нивое власти, терају их на својеречно безаконје, а самим тим и остају без могућности да их онда када без њиховог благослова чине бројне буџетске финансијске и друге прекршаје не санкционише, јер, побого, како да једном од њих тражи незакониту помоћ, а у другом случају их због кршења закона санкционишу. У свему том, наравно, страдају они на дну хијерархије и они којима су те исте ЈЛС, градске, покрајинске и републичке власти послодавци и/или оснивачи. Због тога што је држава још увек највећи послодавац у Србији, већина младих, бар оних који ће овде остати, жели да се запосли у некој јавној (државној) служби, док ће они који су претходне ноћи проводили испред Немањине на температури између 3 и 5 степени целзијусових, сигурно, по завршетку студија, „зидмити“ у тај западни, а можда и северни свет, који ће знати ценити њихово знање, умеће и вештине и где студенти треба само да уче, а држава брине о њима и не само дог студирају, већ и одмах по завршетку студија.

И неће само они бити губитници, губитници смо сви, јер и „ушминкана“ статистика показује да смо последњи у региону и по платама и по куповној моћи и да је време „продаје породичне сребрине“ било „златно доба“ за наш материјални положај, али не зато што су у то време порасли производња, БДП, порески приходи и други државни реални приходи, већ што смо продавали нешто што су стварале претходне генерације и чега и нема више.

Како нам предстоје преговори око материјалног положаја запослених у просвети и већ јавно обнародованог одмрзавања, и од стране премијера и министарке финансија, али и од ресорног министра и еснафских синдиката, последњи догађаји нас упућују на опрез, пошто оно договорано није потписано, а искусно је знано да често и оно потписано се на крају не испоштује,

дужни смо рећи да је Влада већ сад једнострано одустала од своје понуде да запослени јануарске коверте добију дебље, бар за износ шестомесечне инфлације мерене растом потрошачких цена и сада у јавност излази са више него дупло мањим процентом, јер „пара у буџету нема“. И не само то – о другом делу приче: корекције коефицијената ни речи, а без корекције коефицијената немогуће је поново ствари вратити у колико-толико раније договорене критеријуме у којима је била и мера правичности, а и оно што је најважније, равномерно подела сиромаштва, пошто су плате биле еквивалент за сложеност посла. Како је у међувремену, у више наврата мењана и онако бедна минимална цена рада, а да при томе Влада није вршила усклађивање између коефицијената за различите сложености послова, дошли смо у позицију да они на местима за најједноставнији рад имају плате једнаке онима који од њих имају по степен-два више стручне спреме и, наравно, чији је посао сложенији, а што се, наравно, и не може исправити, него на начин да раније утврђени коефицијенти буду сачувани, а што је и био један од неколико захтева Синдиката радника у просвети Србије. Морамо и овде рећи да је овај принцип већ нарушен прихватањем да се плате запослених у правосудним органима на једноставнијим пословима, као и плате полицијских службеника на једноставнијим пословима коригују, што је неминовно растурило важећу Уредбу о коефицијентима за обрачун плата запослених у јавним службама и поново наметнуло потребу оживљавања посла, некад готово урађеног, око доношења Закона о платама у јавним службама, у који би биле уграђене плате свих државних посленика – почев од онога најнижег, физичког радника у некој од јавних служби до председника државе.

Како је у својим јавним наступима министар просвете много обећавао, а веома мало испунио, због чега уосталом имамо проблеме и око финансирања редовних активности у школама и другим установама образовања, све његове изјаве које смо редовно преносили и на нашим сајтовима и у нашем Информатору узимајте и будуће са резервом, а нама у овом тренутку једино што остаје јесте дилема – да ли наш протест почети већ крајем полугодишта и не окончати га или не започети друго полугодиште. И овако и онако – штрајк нам не гине. При томе остајемо разочарани јер смо највише учинили да се проблеми реше за „зеленим столом“, а не протестима. Али, ако другачије не иде – шта да се ради. Протестима смо и раније добијали плате, на основу њих смо добили и тарифни суверенитет, спремачице и други запослени су на основу наших протеста добиле минималац..., па ћемо и ми, попут судских делатника, полицајца и студената, своје право истерати на тај начин.

Преговори у министарству још нису ни почели, а буџет је већ скројен и у њему, како ствари стоје, и нема пара за наше захтеве. Истине ради, нисмо ми једини због којих Министарство највише боли глава, јер наш годишњи буџет је око 107 милијарди, а пензионерски месечни чак 37 милијарди. Додуше и њима је, као и нама, некадашњи председник Управног одбора, а садашњи лидер Партије пензионера обећао боље дане, рекавши да ће делити судбину јавног сектора. Али ако је оно што очекује запослене у јавним службама оно што ће следовати пензионерима, сигурно је да ће на та боља времена и они, као уосталом и ми, морати сачекати.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач

SRBIJA KRIJE BUDŽET

(Nastavak sa str. 1)

Srbija je u kategoriji država koje „pružaju neke informacije o budžetu, ali u nedovoljnoj meri da bi se on u potpunosti razumeo i da bi izvršna vlast bila podvrgnuta potrebnim proverama“. Ta ocena izrečena je u istraživačku organizaciju „International Budget Partnership“ (IBP) iz Vašingtona, koja je zajedno s partnerskim organizacijama u 94 zemlje objavila rezultate međunarodnog istraživanja o dostupnosti i kvalitetu budžetskih informacija – Indeks otvorenog budžeta.

Na listi od 94 zemlje, Srbija deli 36. mesto sa Ganom, sa ukupno 54 od mogućih 100 poena. Na vrhu liste, sa više od 80 poena, nalaze se Južnoafrička Republika, Novi Zeland, Velika Britanija, Francuska, Norveška, Švedska i SAD. Čak 23 države imaju manje do 20 poena, a pet od njih ocenjeno nulom po svim kategorijama (Čad, Irak, Ekvatorijalna Gvineja, Fidži, Sao Tome i Principe). Od susednih zemalja, za nijansu bolji skor od Srbije imaju Rumunija (59), Hrvatska (59) i Bugarska (57), a lošije su plasirane Makedonija (49), BiH (44) i Albanija (33).

Mada se skor Srbije znatno popravio (sa 46 na 54 u odnosu na 2008), to nije bilo dovoljno za prelazak u krug zemalja koje „pružaju svojim građanima dovoljno informacija za analiziranje i razumevanje budžeta“. Od osam ključnih budžetskih dokumenata, u Srbiji se ne publikuju redovno tri – tzv. „građanski budžet“, to jest dokument u kojem bi predlog budžeta bio približen građanima, polugodišnji izveštaj o prihodima, rashodima i kreditima, doduše veliki deo informacija ove vrste može se naći u mesečnim biltenima Ministarstva finansija, i sveobuhvatni izveštaj o reviziji završnog računa budžeta.

Parlamentarni nadzor je ocenjen kao osrednji, zbog nedovoljno vremena koje predstavničko telo ima na raspolaganju za raspravu o budžetu i nerazvijene prakse

rasprava o budžetu na resornim skupštinskim odborima, u kojima bi mišljenje o predlogu budžeta mogli da daju i predstavnici javnosti. Još slabiju ocenu Srbija je dobila za nezavisni nadzor budžeta od strane revizorske institucije jer resursi Državne revizorske institucije (DRI) nisu srazmerni zadacima koje treba da obavi, jer još nije obavljena potpuna revizija završnog računa budžeta, jer izveštaju DRI nije poklonjena dovoljna pažnja u Skupštini, i jer nadležne državne institucije nisu preduzele mere radi otklanjanja pojedinih nedostataka na koje je DRI ukazala.

Osim navedenog, „Transparentnost Srbije“ posebno ukazuje da je neophodno obezbediti građanima, zainteresovanim grupama i stručnjacima da dobiju potpune i pravovremene informacije u toku pripreme budžeta i da kroz javne rasprave utiču na njegov sadržaj. Prilika da se to učini je, nažalost, propuštena kada je menjan Zakon o budžetskom sistemu.

„Nepotpune informacije i odsustvo rasprave o ovim pitanjima često dovode do velikih kašnjenja u primeni propisa, stvaranja pravne nesigurnosti i nepotrebnih troškova za privredu i stanovništvo ili otvaraju prostor za neopravdano privilegovanje uskih interesnih grupa koje utiču na sadržaj propisa“, konstatuje se u saopštenju „Transparentnost Srbije“.

„DOGOVOR“ O ZAKONU O PIO

Predstavnici sindikata i premijer Srbije Mirko Cvetković dogovorili su se 26. novembra o poboljšanju(?) zakonskog rešenja koje se odnosi na penzijsko i invalidsko osiguranje, saopštila je Vlada Srbije. Kako je rečeno zajedničkom u saopštenju, na sastanku je dogovoreno da će vlada formirati dve radne grupe, čiji će članovi biti predstavnici vlade i sindikata. Jedna radna grupa razmatraće nalaženje pravednog i efikasnog rešenja o pitanju prava rudara i drugih lica s beneficiranim radnim stažom, a druga grupa će se baviti utvrđivanjem zaštitne klauzule odnosa plate i penzije. U izmenama zakona definisano je da granica minimalne

penzije bude 27 odsto od prosečne zarade, kao i odlaganje primene postepenog povećanja broja godina staža za odlazak u penziju za žene sa 2011. na 2013. godinu.

Predlog Zakona, koji su prethodno prihvatili i sindikati, ponovo je vraćen skupštini na usvajanje, a dogovor je postignut samo sat vremena uoči sednice Vlade. Verzija koju je premijer predstavio, sa kozmetičkim izmenama, sindikalcima su prihvatili, i tako aminovali njegovo vraćanje u skupštinsku proceduru, potvrdio je šef pregovaračkog tima sindikata Milorad Mijatović (SSSS). (→Sporazum pet sindikata i Vlade Srbije možete preuzeti sa našeg sajta)

MOGUĆE SANKCIJE PROTIV SRBIJE

Unija poslodavaca Srbije (UPS) saopštila je da bi Međunarodna organizacija poslodavaca (MOP) i Međunarodna organizacija rada (MOR) mogle da pokrenu postupak protiv Republike Srbije pred nadležnim telima Ujedinjenih nacija, zbog „mešanje u slobodno udruživanje preduzeća i privrednih asocijacija u zemlji“. Ukoliko se ovakve aktivnosti i dalje budu nastavile i ne budu smesta prekinute, postupak „može da rezultuje i suspenzijom Srbije iz Međunarodne organizacije rada zbog kršenja njenih osnovnih principa“, navedeno je u saopštenju. Unija tvrdi da se MOP već obratila predsedniku Vlade Republike Srbije Mirku Cvetkoviću, ministru za rad i socijalna pitanja Rasimu Ljajiću i ministru trgovine i usluga Slobodanu Milosavljeviću i upozorila na kršenje međunarodnih normi o slobodi udruživanje i socijalnog dijaloga u Republici Srbiji. Unija je optužila ministra Milosavljevi-

ća da je u to direktno umešan, jer je pokušao da stvori „državnu organizaciju poslodavaca“.

U saopštenju UPS -a se navodi da je iz kabineta Milosavljevića 15. novembra upućen dopis, „kojim se obratio trgovinskim kompanijama u Srbiji da pristupe tzv. Organizaciji poslodavaca pri Privrednoj komori Srbije, sa ciljem da se oni uključe u socijalni dijalog, iako je mešanje bilo kog ministarstva i ministra u slobodno udruživanje preduzeća i privrednih asocijacija u Srbiji najstrože zabranjeno međunarodnim konvencijama Organizacije Ujedinjenih nacija“. „Ovo automatski podrazumeva da Srbija neće moći da ispuni ni uslove za pristupanje Evropskoj uniji“, tvrdi se u saopštenju UPS, uz napomenu da su principi Međunarodne organizacije rada sadržani i kao uslov za ulazak u 27-člani blok država.

VLADA ČEKA ODGOVOR MMF-A

Vlada Srbije je usvojila više zakonskih predloga, odluka i zaključaka, među kojima i dokument o osnovnim elementima dogovora sa Međunarodnim monetarnim fondom u okviru šeste revizije stand-baj aranžmana. U saopštenju Vladine Kancelarije za saradnju sa medijima se navodi da je jedan od osnovnih elemenata dogovora sa MMF-om da budžetski deficit u 2011. godini iznosi 4,1 odsto bruto domaćeg proizvoda. Predviđeno je i da budžetom za 2011. godinu bude obuhvaćeno usklađiva-

nje penzija i plata u javnom sektoru u januaru za dva odsto, kao i još dva usklađivanja za aprilske i oktobarske prinadležnosti. Posebno važni elementi dogovora sa MMF-om su i zamrzavanje subvencija na nivou iz 2010. godine i povećanje transfera lokalnim samoupravama od oko 25 odsto u odnosu na nivo utvrđen budžetom za 2010. godinu. Vlada je usvojila i predlog izmena i dopuna Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji je upućen u skupštinsku proceduru.

UPS NAJAVILA POVLAČENJE IZ OKU

Unija poslodavaca Srbije (UPS) najavila je da će raskinuti Opšti kolektivni ugovor „zbog teškog stanja i stalnog povećanja opterećenja privrede Srbije“. Predsednik UPS Nebojša Atanacković kazao je na konferenciji za novinare da je Upravni odbor doneo odluku o istupanju Unije poslodavaca iz OKU, ali će konačna odluka o tome biti doneta na vanrednoj Skupštini UPS. On je kazao da očekuje da će ova odluka izazvati reakcije sin-

dikata i vlasti, ali „da opterećenje rada i nespornost sindikata da kolektivni ugovori budu ekonomski održivi i da se prilagode modernoj tržišnoj ekonomiji, kao i stalno prebacivanje tereta krize i skupe i neefikasne države na privredu, ne ostavljaju drugu mogućnost. Srbija je opredeljena ka razvoju privatnog kapitala, ali se vlasnici kapitala ništa ne pitaju. UPS ne želi da bude paravan za nespornost za promene i suočavanje sa stvarnošću“, kazao je Atanacković.

ЋАЦИ ИЗ ШАНГАЈА НАЈБОЉИ

Овогодишња PISA листа је показала да су ученици у Шангају најбољи у свету у доменима математике, науке и читања, потукавши тако Финску као земљу с традиционално најбољим образовним системом, пише данашњи британски Дејли телеграф. Како Дејли телеграф наводи, више од 5.000 ђака из Шангаја старих 15 година два сата је радило PISA тест и "изненадило је стручњаке блиставим знањем", што је још један знак да се Кина убрзано модернизује. OECD је оценио да су овогодишњи PISA резултати „знак за буђење“ остатку света, обзиром да је Велика Британија, на пример, пала на 16 место по знањима својих ђака у научним областима. Оно што су британски ђаци показали на тесту знак је „стагнације, у најбољем случају“, додаје се у саопштењу OECD-а.

НЕМАЧКА: РЕЗУЛТАТИ БОЉИ, СИСТЕМ ОСТАО ИСТИ

Немачки ђаци су се побољшали, преносе главни надрегионални дневни листови резултате најновије студије PISA, у којој су обрађени подаци из 2009. године. Људи из струке су, ипак, незадовољни системом. „У поређењу са првом студијом од пре девет година, Немачка се битно побољшала“, пише Зидојче цајтунг. „15-годишњаци који су тада тестирани су у свим предметима били испод просека индустријских нација. Нова студија, четврта по реду, званично ће бити представљена тек сутра, али су први резултати стављени на располагање Зидојче цајтунгу још током овог викенда, и то љубазношћу политичара. Координатор студије PISA из Организације за економску сарадњу и развој, Андреас Шлајхер, већ је упутио комплименте Немцима...“

Председник конференције покрајинских министара културе Лудвиг Шпенле говори о веома позитивном сигналу. „Но, политичари имају своје тумачење а стручњаци своје, па тако председник Баварског удружења наставника, Клаус Венце, упозорава на то да и поред радости због успеха не треба превидети „основно зло које се огледа у неправедности немачког школског система“. А Шеф Удружења немачких синдиката, Михаел Зомер, примећује да је Немачка још „миљама удаљена од републике образовања“.

У пратећем коментару успех се хвали, али уз констатацију: „Остају многи проблеми и бриге. Република образовања изгледа друкчије. Број ученика који једва знају да рачунају и читају када заврше школу, још увек је веома велики. (...) Многи ђаци трећег разреда се расплачу када добију тројку. Родитељи се цењају са наставницима око оцена, а код ученика се већ види синдром психичког изгарања услед стреса око учења. Заборавља се да они најбоље уче када до знања могу да стигну и заобилазним путем, када могу да праве грешке без страха да ће за њих бити кажњени, када имају вођство и праћу који понекад могу и да их погурају... а не да се око њих само ствара притисак обавеза.“

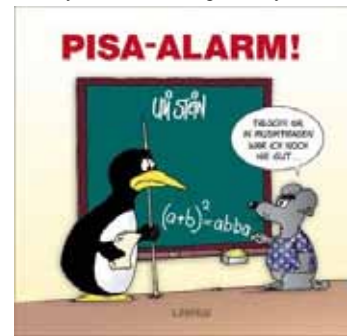
СА ОВАКВОМ ШКОЛОМ И НИСМО ЗА ЕУ

Последњи резултати PISA истраживања, на којима су ђаци у Србији показали боље резултате него пре три године, потврдили су да дечаки и девојчице не разумеју већину ствари о којима уче. Иако је број функционално неписмених смањен за 19 одсто у односу на претходно тестирање, број ученика који усвајају податке са разумевањем није битније повећан. Држава ни после десет година нема стратегију образовања „Са оваквим резултатима на PISA тестовима, ми не можемо да будемо држава кандидат за чланство у ЕУ. Овим смо показали да немамо кадар спреман за даље нивое школовања. Да би се то променило потребна су већа улагања у образовање. Проблем је у томе што је наше образовање затворен и нефункционалан систем. Ћаци уче непотребне ствари, а систем вредновања је потпуно погрешан. Овде нико не сме да се усуди и модернизује систем оцењивања“ - каже Рефик Шећибовић, бивши помоћник министра просвете, сада независни експерт Едукативног центра за каријеру.

ХРВАТСКА: ИСПОДПРОСЕЧНО ЗНАЊЕ УЧЕНИКА

Хрватски 15-годишњаци заузимају тек 38. место међу 65 земаља показујући исподпросечно сналажење у математичкој, читалачкој и научној писмености, показали су резултати OECD-овог PISA истраживања. Просечни хрватски ученик похађа стручну школу, пролази с мршавом четворком, чита ако баш мора, живи с мамом, татом, често и бабом или дедом, а у поређењу са знањем вршњака из света, на лествици од један до шест има тројку. Преко четвртине ученика сматра да је читање чисти губитак времена, 46 одсто их чита само кад мора, а 26 одсто их може мирно да седи и чита дуже од неколико минута. Око 60 одсто их не воли библиотеке и није срећно кад на дар добије књигу. Око 40 одсто их тврди да наставника хрватског језика нико и не слуша на часу, док трећина ученика наставу доживљава као хаос и буку. Иако им лектира и читање нису омиљени, хрватски средњошколци су заправо најбољи у читалачкој писмености, сместивши се на 36. место с просечним резултатом од 476 поена и падом за један поен у односу на 2006. годину. При томе их око 22 одсто није задовољило минималне критеријуме, односно, пало је на тесту, док их је тек 3,2 одсто с најбољим оценама.

Хрватски ученици се много боље сналазе кад треба наћи одређени податак и приступити му него када је реч о примени тог резултата, односно о тумачењу и обједињавању с другима. У математици је Хрватска заузела 40. место, док је у претходном истраживању била 36. Чак трећина ученика не задовољава минималне критеријуме у математичкој писмености, а само их је 0,6 одсто на највишем, шестом нивоу. Укупно, Хрватска има 140 поена мање од Шангаја, а исподпросечно, 37. место заузела је по знању и способности ученика у природним предметима - биологији, хемији, физици, а делом и географији бивајући тако између Италије и Мађарске. Природне науке не пролази око 18 одсто хрватских средњошколаца, а на најбољем нивоу нашло се тек 0,2 одсто њих.

НАШИ УЧЕНИЦИ ЗА ВРШЊАЦИМА ЗАОСТАЈУ ЧИТАВУ ГОДИНУ ШКОЛОВАЊА

Резултати PISA тестова указују на то да српски ученици заостају за вршњацима из света за читаву годину школовања. Шта то значи и да ли се уопште треба приближавати стандарду школовања у развијеним земаљама? У претходном PISA тестирању 2006. године, ђаци из Србије су заузели 41. место међу 57 земаља. Ове године Србија је на 43. месту, али представници Министарства просвете кажу да тај податак не даје реалну слику, јер су овај пут у истраживању учествовали ученици из 74 државе. Ћаци из Србије остварили су напредак у областима читалачке, математичке и научне писмености, али су и даље испод просека у односу на вршњаке из 73 земаље Организације за економску сарадњу и развој (OECD), показују резултати PISA тестова. Забележен је напредак од око 40 поена у области читалачке писмености и по седам поена у областима математичке и научне писмености, а смањен је и број функционално неписмених ученика, који нису у стању да разумеју сложеније реченице, и којих је сада 33 одсто.

Овакав скок на PISA тестовима се дешава изузетно ретко, каже за Дојче веле Тинде Ковач Церковић, државна секретарка Министарства просвете, додајући да је томе допринела примена дугорочне стратегије развоја образовања, која има за циљ да мобилише цео образовни систем, пружи подршку наставницима и ради на измени у програмима „што ће дати основу за стабилан напредак постигнућа и компетенција ученика“. „Наставници би требало да помогну да деца мисле, уче и примењују своја знања, уместо да само репродукују знања. То и није сложена активност. То је веома једноставно постићи, само је битно да се наставници усмере на то и приликом испитивања и оцењивања и код обраде градива“, каже државна секретарка. Она напомиње да се људски капитал земље не мери изузетним појединцима, већ целином популације. „Ниједна земља не може себи да допусти да се концентрише само на изузетне, већ да ради на томе да што већи део популације, ако не баш сви, развије компетенције неопходне за успешан живот, економију и стабилан друштвени систем“, каже државна секретарка Тинде Ковач Церковић.

SALTO

Pročitah u "Blicu" da desetak tajkuna kontroliše 80 odsto srpske ekonomije. Studenti FPN-a, FON-a i Fakulteta za bezbednost zahtevaju da sa 48 bodova budu oslobođeni plaćanja školarine u čemu ih bezrezervno podržavam. Država mora naći način da pomogne mladim ljudima u Srbiji kako bi se školovali. Još ako se uzme u obzir da je sistem bodovanja loš i da se studenti koji su među najboljima mogu naći u lošoj poziciji, jasno je da država mora priskočiti u pomoć i zaštititi mlade ljude, nosioce budućeg oporavka Srbije. Dakle, dok su iz Miloševićeve političke nomenklature, a kasnije podržani od strane raznih političkih opcija, nicali tajkuni koji sada kontrolišu 80 odsto srpske ekonomije, studenti su postali onaj deo (višak) za koji država nema dovoljno novca. Ma nemojte! Nema novca za studente?

Na primer, u Finskoj, ukoliko saobraćajni prekršaj napravi bogataš, on plaća veću kaznu nego običan prosečan plaćen radnik. Logično je, novčana kazna u iznosu, recimo, od dvadeset evra za nekoga ko ima milione nije nikakva kazna i, naravno, takva kazna ne može biti preventiva u sprečavanju milionera da opet pravi prekršaje. od nas, logika je okrenuta naopačke, pa su tajkunima omogućene sve privilegije kako bi izbegli svoje obaveze prema državi. Sav teret i dalje pada na profesore, lekare, radnike, seljake, a sada će zbog njih ispaštati i studenti. koji su Srbiju upropastili i na njenim stradanjima se obogatili zaštićeni su kao beli medvedi, a za one koji su svoju mladost, znanje, rad i poštenje spremni da daju Srbiji nema dovoljno novca.

Juče sam čitao jednu Čotrićevu priču, u kojoj između ostalog piše: dok su državi tonule lađe, tajkuni su sticali jahte. Dok smo propadali, oni su kupovali avione. Dok građani nisu imali žutu banku, oni su kupovali banke... još se Srbija stavlja pred izbor da li je jedan tajkun bolji i pošteniji od drugog tajkuna...

Aleksandar Jugović, direktor SPO

MI SA PROFESORIMA...

U školi se često srećem sa decom koja imaju puno problema sa svojim profesorima. Najčešći problem su ocene, ali ima i onih koji sa određenim profesorom jednostavno ne mogu da funkcionišu. Često dok traju časovi, a ja prolazim hodnikom, čujem profesora i čak kako se prepiru oko banalnih stvari. Mi učenici često krivimo profesore za sopstvene greške i bez opravdanja, ali nekada se treba zapitati: „Šta ako je ovaj put problem u njima?“ Sa mojim profesorima imam koliko - toliko dobar odnos. Nekada, svi mi koji volimo vanškolske aktivnosti, nailazimo na taj problem da nekim profesorima to smeta. Tada većina mojih vršnjaka oštro brani svoj stav, jer zna da svojim prisustvom na raznim radionicama doprinese svom neformalnom obrazovanju. Kada pričam sa mojim drugarima koji su kao ja, aktivni u različitim projektima, radionicama i interkulturalnim razmenama, dotaknem i temu profesor - dak. Svi mi „aktivisti“ više smo za ono neformalno obrazovanje. Ono kada ne moraš da sediš 45 minuta i slušaš dosadne definicije. Više nam znači da 20 minuta provedemo učeći nešto novo, ali na zanimljiviji način, nego onih 45 na štur i dosadan. Voleo bih da se u moju školu uvede neki novi, bolji sistem učenja, jer shvatam da sve više mojih vršnjaka popušta u učenju i ne uči baš zato što im ovaj sistem ne odgovara. Naravno da nas profesori svaki dan upozoravaju na težinu gradiva i na onu staru parolu: „Sedi i zagrej stolicu“. Ovim oni sami dokazuju da nisu oni krivi za to što mi ne učimo kako treba. Kriv je sam sistem, moja razredna je jednom rekla da mi svi radimo onako kako „onaj čika gore“ odluči. Izgleda da po svemu sudeći mora biti tako, ali ne znam da li „taj čika gore“ ponekad pogleda kako sistem obrazovanja utiče na nas. Samim tim taj isti narušava i odnos profesora i đaka. Često sam dolazio u sukobe sa profesorima kojima nije bilo jasno zašto ja više volim tri sata radionica umesto običnih 45 minuta šturog predavanja. Možda je rizično napisati ovako nešto, mnogi će pročitati, ali to i jeste moj cilj. Da oni koji misle da mi mladi više volimo radionice i neformalno obrazovanje samo zato što onima koji rade sa mladima niko ne naređuje kako će nas naučiti nešto novo, jer za razliku od formalnog obrazovanja, ovde ne postoji „onaj čika gore“.

Stefan Obrenović,
učenik Srednje ekonomske škole Sombor

STUDENTI SU BAR POŠTENI

Kad sam krajem 60-ih boravio u Londonu, Hladni rat je bio na vrhuncu. Čovečanstvo je „za dlaku“ izbeglo 1962. nuklearni rat, dve supersile su gomilale arsenal apokaliptičkog oružja, mir je počivao na „ravnoteži straha“.

Mirovni pokreti, kao što je bio „Pagvas“, zagovarali su nuklearno razoružanje. U Britaniji je kampanja za eliminaciju nuklearnog oružja bila veoma jaka, sa nobelovcem Bertrandom Raselom na čelu, matematičarem, logičarem, filozofom, sociologom, koji je smatran vodećim intelektualcem Britanije, pa i sveta. Ovaj humanista sa titulama erla i vikonta, bio je u svojim devedesetim godinama, kada je predvodio mirne proteste protiv nuklearnog naoružanja (i rata u Vijetnamu). Jednog dana organizovan je „sedeći protest“ ispred Dauning strita 10, sedišta britanske vlade. Sedeći demonstranti zakrčili su ulicu i blokirali saobraćaj. Šta je uradila policija? Ništa, došla je sa maricama, pokupila kao vreće protestante, uključujući i Bertranda Rasela i sklonila ih sa ulica. Toliko. Svetski mir je svetski mir, humanizam je humanizam, Bertrand Rasel je Bertrand Rasel, a londonski saobraćaj je londonski saobraćaj.

Naši dobri taksisti krenuli su iz četiri pravca u četiri kolone prema zgradi naše vlade. Gde je bila peta kolona nije bilo jasno, ali kada su izašli iz zgrade Vlade sa svim ispunjenim zahtevima i to nije više bila tajna. Grad je odahnuo posle saobraćajne blokade. Kao i posle studentske invazije iste lokacije i prateće blokade saobraćaja. A kad i naši dobri trubdenici

odlaze sa lapovske pruge na „Prvomajski uranak“ i oslobađaju međunarodni saobraćaj duž čuvenog Koridora 10, za koji tražimo prioritetne kredite od međunarodnih finansijskih institucija, odahne cela Srbija (i dobar deo Evrope). A za Evropu, videćemo, da li će da ulaže u zemlju gde svako kome nešto fali udari na svoju državu, odnosno ostatak društva.

Nameštenici koji nisu zadovoljni svojim položajem i stanjem u firmi mogu da pribegnu prinudnim sredstvima da ostvare svoje zahteve (o pravima se da razgovarati). Ako se poslodavcu ne isplati da radnici umesto za mašinama stoje u fabričkom dvorištu i tako mu smanjuju profit, popustiće i usvojiće zahteve. Ako ne, pravo je radnika da napuste firmu i potraže bolji posao. To je svrha štrajka kao takvog. Nezadovoljno osoblje može umesto štrajka (ili uporedo sa njim) da izađe na ulicu ili negde drugde i da obznani svoj protest društvu, ali bez ometanja njegovog normalnog funkcionisanja. Sve ostalo se može podvesti pod ucenu, odnosno teror manjine nad većinom.

Problem države bez države, kakva je trenutno Srbija, jeste što se ta manjina neprekidno menja i terorisan postaju teroristi, i tako naizmenično. Kako se kaže u onom vicu, važan je bruto promet. Sve se, u suštini, svodi na pitanje vlasti. Vlast koja hoće da ostane po svaku cenu ima dve opcije. Jedna je da zavede diktaturu i onemogućiti normalan, demokratski postupak za smenu (sindrom „S. Milošević“). Druga je da prestane da se meša u svoje poslove i popušta svima koji mi-

sle da će svoje probleme rešiti nasilnim metodama na račun drugih (sindrom „M. C.“).

Podsetimo se šta su bili motivi nedavnih protesta. Advokati su protestovali (istina, samo verbalno) protiv uvođenja fiskalnih kasa, tj. protiv kontrole njihovih prihoda, što se u suštini svodi na uzimanje para iz državne kase. Studenti se bune što moraju da plaćaju studiranje čak i ako ne ispunjavaju zakonske minimume za korišćenje državnog budžeta. (Ovo je, naravno, bio odblesak šezdesetosmaške „revolucije“.) Ono što je kod studenata bilo simpatično (za razliku od hipokrizije drugih nezadovoljnika) jeste njihova iskrenost, iskazana parolom HAJDMO, HAJDE SVI NA BUDŽET! Jer pravo je svakog građanina odu zemlje da upiše fakultet i studira proizvoljno dugo (na račun građana Patagonije?).

Taksisti takođe ne vole fiskalne kase (koje su, inače, odavno uvedene u Francuskoj, npr., tako da izdavanje računa traje pet sekundi, umesto pet minuta), iz istog razloga kao i privatni vlasnici manjih radnji. Oni se, svojevremeno, nisu bunili, jer nisu bili organizovani (ili nisu još), ali se sve svelo na ignorisanje zakonske obaveze. Iako je prečeno strogom kontrolom i kaznama, stvar se svela na prodaju velikog broja fiskalnih kasa (čijih?). Ovo je opteretilo finansije vlasnika, ali nije unelo praktično ništa u državnu kasu. Tako je nerealizovani propis doneo veću štetu nego vajdu.

Naša „siva ekonomija“ ostaje i dalje van domašaja vlasti, koja time i sama tone u sivilo. I tu se krug zatvara.

Stara je istina da je loš (što je stvar mišljenja) zakon bolji od nemanja zakona (što je činjenica). A od lošeg zakona samo je nepoštovanje zakona gore.

Istorija nas uči, takođe, da posle anarhije dolazi diktatura. Odnosno, posle kakokratije (vladavine najgorih) pukovnikokratija (fašizam).

Prof. dr Petar Grujić, Zemun

ОБЕЛЕЖЕН ДАН САНУ

„Полазећи од чињенице да је високо школство извор научног, односно уметничког стварања сарадњу с универзитетима учинили смо делотворнијом. Као грађевинац био бих заинтересован да знатна средства оду у „бетон и зидове зграда, где ће становати наука, као научник сматрам да бисмо погребали ако сувише одемо у том правцу.“ Овим речима председника САНУ проф. др Николе Хајдина, између осталог, пропраћеним и подсећањем на одржане скупове о Николи Тесли, Михајлу Пупину и Милутину Миланковићу, 19. новембра је обележен Дан Академије, уз читање есеја посвећених Лазу Костићу које је приредио академик Љубомир Симовић, а изговорили Светлана Бојковић, Гојко Шантић и Воја Брајовић.

Пажњу гостију привукло је и врло живо излагање др Стевана Јокића о научно описмењавању деце, заправо укључивању Србије у светски пројекат „Рука у тесту“, који с колегама већ неколико година води у српским школама.

СРПС ПОДРЖАО СТУДЕНТЕ

Синдикат радника у просвети Србије подржао је студенте који су штрајковали глађу испред зграде Владе, наводећи да је кривац за то неодговорна власт и нагласио да се „на делу види колико коштају и до чега доводе олако дата обећања о школаринама, материјалном положају наставника, одмрзавању плата, рационализацији образовања, отпремнинама и многим другим проблемима који су проглашени решеним, а која су и даље отворена“ пренели су бројни медији.

Студенти су прекинули тродневни штрајк глађу испред Владе Србије и прихватили предлог Министарства просвете и Града Београда да факултети ослободе школарине све са остварених 60 поена, да за академце са више од 54 бодова плате 70 одсто, а за оне са више од 48 поена 55 одсто школарине. Град се, поред тога, обавезао да плати и разлику за 1.000 најугроженијих студената. Студенти су уз песму „Ово је била моја кућа...“ склопили свој импровизовани шатор у Немањиној и вратили се редовним обавезама. Засад.

ИНТЕГРИСАНИ УНИВЕРЗИТЕТ

На Универзитету у Новом Саду 29. новембра је одржана међународна конференција у оквиру Темпус пројекта Европске комисије „Реформа управљања и менаџмента у високом образовању Србије“ – GOMES, чији је координатор Новосадски универзитет, а партнери су универзитети у Београду, Крагујевцу, Нишу, Новом Пазару и „Сингидунум“, Министарство просвете, Национални савет за високо образовање, Конференција универзитета Србије, те неколико универзитета из земаља ЕУ. Циљеви GOMES пројекта су развој и примена модела интегрисаног универзитета на националном нивоу, унапређење улоге Националног савета за високо образовање и КОНУС-а, евалуација и унапређење система ЕСПБ-а у односу на исходе учења, припрема нових стандарда за спољашње обезбеђење квалитета у систему високог образовања и национални оквир квалификација.

Осим европских искустава и тенденција у управљању системом високог образовања у Европи, о чему је говорио Сјур Берган, шеф Одељења за високо образовање Савета Европе и индивидуални експерт у пројекту GOMES, на конференцији је представљено садашње стање у овој области у Србији. Министар просвете Жарко Обрадовић, том приликом, истакао је да је „образовање један од највећих ресурса Србије и да му, иако смо у независној економској ситуацији, морамо вратити одговарајуће место у систему вредности“.

МИНИМАЛАЦ ВЕЋИ ЗА 5,5%

Влада Републике Србије је на седници од 18.11.2010. године донела Одлуку о новом износу минималне зараде за период јул-децембар 2010. године. Према овој одлуци, износ минималне зараде без пореза и доприноса, у новом увећаном износу је утврђен али само за новембар и децембар 2010. године, и то у износу од 95,00 динара нето по радном часу. Након објављивања у „Службеном гласнику“ ова Одлука је и званично ступила на снагу.

ЈАВНИ ПОЗИВ ЗА ЛАУРЕАТЕ СВЕТОСАВСКЕ НАГРАДЕ

Министар просвете упутио је у 08. децембра јавни позив свим заинтересованим образовно-васпитним установама, струковним удружењима просветних радника, образовно-научним институцијама, универзитетима, другим правним и физичким лицима, да предложе ученике, студенте, запослене у образовању и образовно-васпитне установе за доделу Светосавске награде за посебне резултате и допринос развоју образовања и васпитања у Републици Србији у 2010. години Министар просвете овим позивом и наградом жели да ода признање и почаст ученицима, студентима, радницима у образовању и образовно-васпитним установама за постигнут успех, резултате и иновације којима су допринели развоју и унапређивању образовно-васпитне праксе и/или развоју научних достигнућа у области образовања и васпитања у Републици Србији у 2010. години.

ОЈАЧАТИ ПРЕДУНИВЕРЗИТЕТСКО ОБРАЗОВАЊЕ

Предшколско, основно и средње образовање мора да буде боље, један је од закључака међународне конференције „Иновације у предуниверзитетском образовању - образовање као отворени систем“, одржане у Београду. Направљен је и преглед постигнутих резултата, али се говорило и о побољшању квалитета наставе, подизању нивоа образовних постигнућа, каже Тинде Ковач-Церовић, државна секретарка у Министарству просвете. На конференцији је у оквиру десет радних група расправљано и о инклузији, Ромима у образовном систему, Закону о образовању одраслих, али и о Стратегији развоја образовања. Како је истакла Тинде Ковач, значај ове конференције је вишеструк, јер уколико се не побољшају предшколско, основно и средње образовање, не може се очекивати ништа боље ни факултетско. На конференцији је дискутовано и о неопходности што већег укључивања младих у образовни процес, али и родитеља у школовање њихове деце. На конференцији је било више од 650 учесника и око 30 предавача из Велике Британије, САД, Финске, Холандије, Шпаније, Швајцарске, Мађарске, Турске, Јерменије, Немачке, Летоније, БиХ, Хрватске.

МИЛИОНИ ЕВРА ЗА ДОПУНСКЕ ЧАСОВЕ

Истраживање Републичког завода за статистику показало је да око седам и по милиона евра родитељи ученика основних и средњих школа издвоје у једној школској години за додатне часове, изјавио је у Чачку помоћник министра просвете Србије за предшколско и основно образовање Желимир Попов. Он је упозорио да су школе дужне да припремају ученике за полагање завршног испита и истакао да због тога нема потребе за плаћањем допунских часова. Попов је подсетио да ће збирке за полагање завршних испита за осмаке бити завршене до краја првог полугодишта. То су збирке које издаје Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања из Београда, рекао је Попов. „Ове збирке су другачије од збирки које су се раније појављивале и ове збирке су важеће“, рекао је Попов. Он је додао да је „чуо да су родитељи и школе наручивали неке друге збирке, али ове збирке које ће се појавити за месец дана су прављене на основу стандарда за крај основног образовања“.

KOVERTE SVE TANJE, PORCIJE SVE MANJE

• **Buđelari najdeblji u Beogradu, najtanji u Kuršumlji** • **Obrazovanje tek na republičkom proseku** • **Inflacija se otela kontroli** • **Najviše poskupele školarine i komunalije** • **U kvalitetu ishrane kaskamo za EU**

ZARADE I ZAMRZNUTE PADAJU
Oktober 2010. godine

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u oktobru 2010. godine, iznosila je 47822 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u septembru 2010. godine, nominalno je manja za 0,4%, a realno je manja za 1,6%. U istom mesecu prosečna zarada u centralnoj Srbiji iznosila je 48.263 dinara i u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u septembru bila je nominalno manja za 0,2%, a realno 1,5%, dok je u Vojvodini zarada iznosila 46.636 dinara i u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u septembru bila je za 1% manja, a realno 1,8% manja.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa (neto) u Republici Srbiji, isplaćena u oktobru 2010. godine, iznosila je 34422 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u septembru 2010. godine, nominalno je bila manja za 0,4%, a realno za 1,6%, pri čemu je ta zarada u centralnoj Srbiji iznosila 34.760 dinara, što je bilo za 0,2% nominalno manje nego u prethodnom mesecu, a za 1,4% realno manje nego u septembru, dok su u Vojvodini neto zarade bile ispod proseka i iznosile 33.515 dinara, što je nominalno bilo manje za 1,1%, a realno za 1,9% u odnosu na septembar 2010. Od velikih centara u Republici i dalje su najveće neto zarade zabeležili zaposleni u Gradu Beogradu, gde su zaposleni u kovertama odneli kući prosečno po 42.421 dinar, dok su najmanje (gotovo za 1/3) imali zaposleni sa teritorije Grada Kragujevca – 30.991 dinar, a tek nešto više zaposleni sa teritorije Grada Niša koji su uprospećeno dobili po 31.467 dinara. Novosađani su standardno na drugom mestu i oni su u oktobru ostvarili prosečnu neto zaradu od 39.904 dinara.

Po prvi put je Republički zavod za statistiku izneo i podatke po statističkim teritorijalnim jedinicama (na osnovu Uredbe Vlade RS o nomenklaturi statističkih teritorijalnih

jedinica („Sl. Glasnik RS“ br. 109/09 i 46/10). Elem, RSZ je zabeležio da je Srbija-sever (koju čine beogradski region i region Vojvodine) zabeležio prosečne zarade od 53.145 dinara bruto, odnosno 38.178 dinara neto zarade, pri čemu smo podatke o Beogradu i Vojvodini izneli u prethodna dva pasusa. U istom mesecu novi statistički region Srbija-jug izneo je statističke podatke za dva od tri regiona: region Šumadije i zapadne Srbije i region južne i istočne Srbije, a podaci za region KiM i dalje su van obuhvata RSZ. Elem, Srbija-jug je zabeležila prosečnu zaradu od 40.808 dinara bruto, odnosno 29.483 dinara neto zarade, pri čemu su zaposleni u STJ – region Šumadije i zapadne Srbije primili po 40.362 dinara bruto, odnosno 29.193 dinara neto, a u regionu južne i istočne Srbije 41.357 dinara bruto, odnosno 29.838 dinara neto zarade.

Prosečne zarade bez poreza i doprinosa, gledane po grupama delatnosti i dalje su naj-

Zarada za oktobar bez poreza i doprinosa	
Opština	RSD
Beograd - Novi Beograd	51171
Beograd – Vračar	46634
Beograd - Lazarevac	46081
Lajkovac	45303
Beograd - Surčin	45256
Beograd - Palilula	44089
Beograd - Stari grad	44019
Beograd - Zemun	43229
Beograd - Savski venac	42145
Kosjerić	40967
Vršac	40252
Gadžin Han	19511
Žagubica	19502
Boljevac	19288
Vladičin Han	17519
Kuršumlja	17111

	Prosečne zarade				Prosečne zarade bez poreza i doprinosa	
	RSD		Nominalni indeksi		RSD	
	Oktober 2010		X 2010 IX 2010	X 2010 IX 2010	Oktober 2010	
	Ukupno	Privreda	Ukupno	Privreda	Ukupno	Privreda
Republika Srbija	47822	45448	99.6	99.7	34422	32829
Centralna Srbija	48263	45643	99.8	100.0	34760	33002
AP Vojvodina	46636	44926	99.0	98.9	33515	32367
Grad Beograd	59086	58805	99.4	99.2	42421	42313
Grad Novi Sad	55495	55828	99.2	99.3	39904	40276
Grad Niš	43394	37825	104.3	108.0	31467	27756
Grad Kragujevac	43028	38604	100.0	100.4	30991	27893

više u grupaciji „finansijsko posredovanje“ (finansijsko posredovanje, osiguranje i penzijski fondovi i drugi poslovi u finansijskom posredovanju) i iznosili su 72.468 dinara neto, s tim da su prve dve grupacije najviše doprinele ovom proseku i to finansijsko posredovanje sa čak 80.624 dinara, osiguranje i penzijski fondovi sa 59.673 dinara, dok su drugi poslovi u finansijskom posredovanju bili i ispod republičkog proseka sa 21.208 dinara. Deblje koverta se kućama u oktobru poneli i zaposleni u grupaciji „vađenje ruda i kamena“ sa prosečno 46.365 dinara, u proizvodnji električne energije, gasa i vode sa 45.444 dinara i u državnoj upravi i socijalnom osiguranju sa 42.593 dinara. Dok je obrazovanje u „zlatnoj sredini“ sa 35.655 dinara neto, na začelju su i ovaj put zaposleni u ribarstvu sa 24.921 dinar i u hotelima i restoranima sa 19.091 dinar, a tek nešto malo bolje su bili plaćeni u trgovini na veliko i malo i opravci – 25.755 dinara i gradevinarstvu sa 29.454 dinara.

Period oktobar 2010 - oktobar 2009.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u oktobru 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u oktobru 2009. godine, nominalno je bila veća za 8,3%, a realno manja za 0,3%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u oktobru 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u oktobru 2009. godine, nominalno je bila veća za 8,5%, a realno manja za 0,1%.

Rep. Srbija Oktobar 2010. god.	Prosečna zarada bez poreza i doprinosa		
	Ukupno	C Srbija	Vojvodina
Ukupno	34422	34760	33515
Privreda	32829	33002	32367
Poljopr., šumarstvo i vodoprivreda	31246	30773	31568
Ribarstvo	24921	21640	25243
Vađenje ruda i kamena	46365	41845	74526
Prerađivačka industrija	30199	29537	31697
Proizv. elek. energ., gasa i vode	45444	45708	44279
Gradevinarstvo	29454	30253	26600
Trgovina na veliko i malo, opravka	25755	26787	22623
Hoteli i restorani	19091	19555	17393
Saobraćaj, skladištenje i veze	39620	40851	35178
Finansijsko posredovanje	72468	74911	66085
Poslovi sa nekretn. i iznajmljivanje	38171	38312	37744
Državna uprava i soc. osiguranje	42593	42795	41942
Obrazovanje	35655	36174	34418
Zdravstveni i socijalni rad	35917	36280	34915
Komunalne, društ. i lične usluge	32172	32089	32418

I U STRUKTURI ISHRANE NA ZAČELJU

U Srbiji godišnje se potroši tri puta više hleba nego u Evropskoj uniji, dok je potrošnja mleka i mesa četiri puta manja. Ovi podaci pokazuju da je struktura potrošnje hrane u Srbiji znatno je nepovoljnija u odnosu na razvijene zemlje Evropske unije, kažu stručnjaci. Jedemo 105,9 kilograma hleba po stanovniku godišnje, 60,3 kilograma mesa i prerađevina u proseku, što je izuzetno skromno. U toj potrošnji dominira svinjetina, na koju „otpada“ 16,9 kilograma. Sledi zatim živinsko i ostale vrste mesa. I u potrošnji mleka i mlečnih proizvoda, takođe, kaskamo za razvijenim zemljama, sa prosečnih 83,6 litara po stanovniku. Na godišnjem nivou dodatno je smanjena potrošnja za četiri odsto. Recimo, Nemci godišnje potroše čak 308 litara, a evropski proseki je četiri puta veći i iznosi 245,1 litar, dok je u svetu 81,3 litara. U Sloveniji taj proseki je 228 litara, Hrvatskoj 162, Bugarskoj 145, a u BiH 168 litara. Kada je reč o jestivom ulju, potrošnja u Srbiji takođe je vrlo visoka i iznosi 10,3 litra godišnje i gotovo duplo je veća od zemalja EU, gde je između četiri i pet litara. Ulje se sada za 7,2 odsto manje troši, a šećer - 8,8 odsto. Od voća najviše konzumiramo jabuke, godišnje po 11,2 kilograma, i tu je pad od čak 21 odsto. U Sloveniji to je 42, Nemačkoj i Mađarskoj to iznosi po 32 kilograma, dok je evropski proseki 23,5 kilograma jabuka. Porasla je jedino potrošnja banana, a prosečan građanin pojede nešto više od osam kilograma ovog voća godišnje.

Period januar/oktobar 2010 - januar/oktobar 2009.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - oktobar 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - oktobar 2009. godine, nominalno je veća za 7,3%, a realno je veća za 2,1%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - oktobar 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar - oktobar 2009. godine, nominalno je veća za 7,4%, a realno je veća za 2,2%.

	Nominalni indeksi zarada bez poreza i doprinosa		X 2010 IX 2010	X 2010 IX 2009	X 2010 IX 2009
	Republika Srbija	ukupno	99.6	93.6	108.5
	privreda	99.6	97.6	111.9	
Centralna Srbija	ukupno	99.8	94.4	108.7	
	privreda	99.9	98.8	112.2	
Vojvodina	ukupno	98.9	91.3	107.9	
	privreda	98.8	94.3	111.1	
	Realni indeksi zarada bez poreza i doprinosa				
Republika Srbija	ukupno	98.4	86.9	99.9	
	privreda	98.4	90.6	103.1	
Centralna Srbija	ukupno	98.6	87.8	100.2	
	privreda	98.7	91.9	103.5	
Vojvodina	ukupno	98.1	84.4	99.0	
	privreda	98.0	87.1	101.9	

КОЕФИЦИЈЕНТИ ЗА ОБРАЧУН ПЛАТА

ПИТАЊЕ: Како се и ко утврђује коефицијенте за обрачун и исплату плата запослених у установама основног образовања и васпитања?

ОДГОВОР: Влада Републике Србије је овлашћена да уредбом утврђује коефицијенте за обрачун и исплату плата запослених у установама основног образовања и васпитања и у здравственим установама.

Из образложења:

Уставни суд је утврдио да је оспорену Уредбу о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Сл. гласник РС“, бр. 69/02, ... и 26/05) донела Влада РС, на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС“, бр. 34/01).

У оспореним одредбама члана 2. тач. 1. и 13. Уредбе утврђени су коефицијенти за обрачун и исплату плата запослених у основном образовању и васпитању и здравственим установама, при чему је учињена разлика у висини коефицијената између наставника предмета и наставника разредне наставе, као и између здравствених радника и здравствених сарадника.

Уставом РС је утврђено: да Република Србија уређује и обезбеђује систем јавних служби (члан 97. тачка 10); да Влада утврђује и води политику, извршава законе и друге опште акте Народне скупштине и доноси уредбе и друге опште акте ради извршавања закона (члан 123. тач. 1. и 3); да се делатности и послови због којих се оснивају јавне службе, њихово уређење и рад прописује законом (члан 137. став 5).

Законом о Влади РС („Сл. гласник РС“, бр. 55/05, 71/05, 101/07 и 65/08) прописано је да Влада извршава законе и друге опште акте Народне скупштине, тако што доноси опште и појединачне акте и предузима друге мере (члан 2. став 2).

Законом о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС“, бр. 34/01 и 62/06) прописано је: да се овим законом уређује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, као и запослених у јавним службама које се финансирају из доприноса за обавезно социјално осигурање (члан 1. тач. 3 и 4); да се плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених из члана 1. овог закона утврђују на основу: 1) основице за обрачун плата, 2) коефицијента који се множи основицом, 3) додатка на плату, 4) обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате, у складу са законом (члан 2); да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему (члан 4. став 1), а садржи додатке на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 4. став 2); да се коефицијенти за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених их члана 1. овог закона утврђују актом Владе (члан 8. став 1), према коме се запослени разврставају у платне разреде, према звањима, занимањима или пословима (члан 8. став 2).

Полазећи од наведеног, Уставни суд је оценио да је оспореним одредбама Уредбе Влада, на основу изричитог законског овлашћења, као и применом одредбе члана 4. Закона о платама у државним органима и јавним службама, према којој коефицијент за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, поред стручне спреме, изражава и сложеност послова, одговорности и услове рада, утврдила висину коефицијената за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама у области образовања, односно здравства.

У погледу навода предлагача и иницијатора да су одређене категорије запослених из Уредбе доведене у неравноправан положај у односу на остале запослене, јер су утврђени различити коефицијенти за обрачун и исплату плата за исти степен стручне спреме, Уставни суд је оценио да се оспореним одредбама Уредбе не доводи у питање уставни принцип забране дискриминације из члана 21. Устава, јер се услови, односно коефицијенти, као и начин утврђивања коефицијената за обрачун и исплату плата запослених подједнако односе на све запослене у јавним службама које се финансирају из буџета Републике. На овај начин се, такође, по оцени Уставног суда, не дира у Уставом зајамчено право запослених на рад у складу са законом, слободан избор рада и доступност свих радних места свима под једнаким условима из члана 60. Устава, већ се оспореном Уредбом одређује висина коефицијената која служи за обрачун плата запослених у јавним службама. Питање начина утврђивања висине коефицијената за одређена радна места, односно питање примерености и оправданости различите висине појединих коефицијената за различита

радна места истог степена сложености на које указују предлагачи и подносилац иницијативе тичу се, по оцени Уставног суда, питања процене и целисходности одређених нормативних решења у општем правном акту, која су искључиво у домену надлежности доносиоца акта, а не у надлежности Уставног суда одређене чланом 167. Устава. (Одлука Уставног суда Србије У-бр. 138/04 од 25. децембра 2008)

ПИТАЊЕ: Да ли особа која је провела целу годину на трудничком боловању има право на годишњи одмор за ту годину?

ОДГОВОР: Има право.

ПИТАЊЕ: Поштовани, да ли особа која је била на породичном боловању од маја 2008 до маја 2010, године има право на годишњи одмор за 2009, с обзиром на чињеницу да у 2009 није имала ни један радни дан?

ОДГОВОР: Имате право на годишњи одмор, без обзира на чињеницу што сте у 2009. години били на боловању.

ПИТАЊЕ: Да ли се годишњи одмор може да се користи у деловима?

ОДГОВОР: Годишњи одмор може да се користи одједном у целисти или у деловима. Ако запослени користи годишњи одмор у деловима, први део користи у трајању од најмање три радне недеље у току календарске године, а други део најкасније до 30. јуна наредне године.

ПИТАЊЕ: Наш синдикат је по броју чланова у предшколској установи већински, али нема решење о репрезентативности, да ли је то решење потребно за покретање поступка пред Агенцијом за мирно решавање спорова?

ОДГОВОР: У складу са чланом 2. Закона о мирном решавању радних спорова страном у колективном спору сматра се учесник у закључивању колективног уговора у складу са законом (Закон о раду). То значи да страна у поступку пред агенцијом може бити само синдикат који је потписник важећег Колективног уговора, или репрезентативни синдикат у поступку доношења новог, или у поступку остваривања права на синдикално организовање или штрајк. Поред репрезентативног синдиката, страна у поступку је и Оснивач за јавно предузеће/установу (локална самоуправа) и послодавац.

ПИТАЊЕ: Да ли репрезентативни синдикат може покренути поступак чији је спор исплата минималних зарада у складу са Анексом Уговора о раду, који су запослени морали да потпишу?

ОДГОВОР: Спор чији је предмет исплата минималних зарада је индивидуални радни спор који покреће запослени или послодавац. Синдикат у овом случају може на основу потписаног пуномоћја представнику синдиката, заступати запослене, али не може покренути поступак у своје име, већ само у име и за рачун запослених радника по пуномоћју.

Ако је предмет спора незаконита одредба Анекса Уговора о раду, Агенција за мирно решавање радних спорова није надлежна за решење таквог спора већ редован суд, осим у случају кад је запослени добио отказ уговора о раду због одбијања да потпише незаконит Анекс уговора о раду.

ПИТАЊЕ: Добио сам отказ уговора о раду крајем јануара 2010. Ово је била само кулминација дугогодишњег мобинга који сам трпео до отказа. Поводом незаконитог отказа сам у року покренуо судски спор. Занима ме да ли могу пред Агенцијом за мирно решавање радних спорова да решим питање мобинга?

ОДГОВОР: Прво, добро је што сте незаконит отказ процесуирали тужбом суду, обзиром да Закон о спречавању злостављања на раду забрањује вођење спора којим се оспоравају акти послодавца којима се одлучује о правима запослених из радног односа. Незаконитост појединачних аката (решење о отказу, анекс уговора о раду, решење о распоређивању на друго радно место и сл.) су предмет радног спора по Закону о раду и они се као и до сада процесуирају у року од 90 дана од дана правноснажности акта.

Закон о спречавању злостављања на раду предвиђа рок од шест месеци од задњег чина злостављања за подношење тужбе, односно покретања поступка по овом питању. Како је одложена примена Закона за 90 дана од дана ступања Закона на снагу, плашимо се да ће вам рок за процесуирање злостављања на раду истећи до почетка примене Закона.

GAZDARICA UMESTO RADNIKA OTPUSTILA SAMA SEBE

Kao i mnogi drugi mali preduzetnici, Lola Gonzales je pod naletom ekonomske krize bila primorana da smanji broj zaposlenih, ali, za razliku od većine svojih kolega, ona je otkaz dala sasvim neočekivanoj osobi - sebi. Kako prenosi „US Today“, Gonzales nije mogla da otpusti bilo kojeg radnika koji su za nju godinama vredno i lojalno radili. Zato je sebi ukinula šestocifrenu zaradu i našla drugi posao za upola manju platu. „Kako da date otkaz čoveku sa kojim ste imali uzajamno poverenje?“ - pita se 51-godišnja Gonzales koja sada radi kao socijalni radnik.

U američkom udruženju malih preduzetnika navode da su mnogi vlasnici firmi sebi smanjili platu zbog ekonomske krize, ali da još nikada nisu čuli da je neko prepustio kontrolu svoje kompanije radnicima da bi potražio drugi posao. Teška vremena za Lolu Gonzales počela su još 2008, ali je tek u martu ove godine shvatila da mora da otpusti jednog radnika da bi održala firmu. Sazvala je sastanak i saopštila lošu vest svojim zaposlenima: „Moram nekog da otpustim. Odluku sam donela teška srca. A, osoba koja će dobiti otkaz sam ja“. Zaposleni, koji su do tada bili ukočeni od straha, prasnuli su u smeh, ubeđeni da je posređi neka šala. Ona im je, međutim, objasnila da je sasvim ozbiljna i da će oni odsad morati da sami vode firmu, iako će ona i dalje nadgledati njeno poslovanje. „Rekla sam im da imam poverenja u njih. Oni su sada odgovorni za firmu, a nijednog trenutka nisam se pokajala što sam to uradila“, kazala je ova neobična „gazdarica“.

ĐACIMA PREPORUČILI DA ŽVAČU ŽVAKE

Jedna nemačka škola poziva svoje đake da žvaču žvakaće gume kako na odmoru tako i na časovima pošto, kako je navela, žvake podstiču rad neurona i pomažu koncentraciju. „Od pre dve godine testiramo sistem. Niko od đaka nije obavezan da žvače žvake ali žvakanje pomaže deci da se koncentrišu i umanjuje njihov stres, posebno tokom pismenih zadataka“, rekao je u sredu Frans presu direktor osnovne škole u Folkenšvandu u Bavarskoj. Prema mišljenju direktora Hansa Daša, „osnovni princip za radosno učenje jeste da deca dolaze u školu bez straha i da se u njoj dobro osećaju“. Osnovna škola u Folkenšvandu broji oko 70 đaka između šest i 10 godina starosti. Regionalne vlasti podržale su projekat te škole posle zaključaka pojedinih naučnih istraživanja da „žvakanje guma podstiče moždanu aktivnost i može da pomogne povećanju nivoa pažnje i koncentracije“. Pored toga, žvake bez šećera doprinose poboljšanju higijene usta i zuba, posebno posle jela ili kada daci nemaju pri ruci četkicu za zube, dodao je direktor ne osvrćući se na tvrdnje protivnika njegove teorije koji ističu da žvakanje izaziva gorušicu i dovodi do prekomernog gutanja vazduha.

BRUCOŠE NAGRAĐUJU PLASTIČNIM OPERACIJAMA

Na južnokorejskim klinikama za plastičnu hirurgiju uočili su trend da roditelji deci, koja polože prijemni ispit za fakultet, sve češće obezbeđuju „nagradnu“ plastičnu operaciju. Najpopularnije su operacije koje obezbeđuju „zapadnjački“ izgled - intervencija kojom se dobija prčast nos ili operacija kapaka, posle koje oči deluju krupnije. Ova druga intervencija je naročito popularna među devojkama, preneo je Rojters. Upravnik jedne takve klinike navodi da se duge liste čekanja za intervencije s popustom prave još pre polaganja prijemnog na fakultetima. U njegovoj klinici se za obe operacije, koje bi koštale 3,7 miliona vona (3.237 dolara) kada bi se radile posebno, daje popust od 900.000 vona ako se rade istovremeno. U jednoj drugoj klinici, uz dvostruku operaciju za buduće brucoše, nudi se i besplatna injekcija „botoksa“ za njihove majke, koje su se izborale brinući oko ishoda prijemnog.

U Južnoj Koreji vlada oštra konkurencija za upis na fakultet. Ovogodišnje istraživanje vlade u Seulu je pokazalo da tamošnji roditelji troše gotovo 20 milijardi dolara godišnje, odnosno oko dva odsto bruto domaćeg proizvoda zemlje, na privatne časove i specijalne škole koje treba da pripreme njihove naslednike da polože prijemni ispit za fakultet.

NASTAVNIČKI POSAO IZAZIVA DEPRESIJU

Neka zanimanja izazivaju da se čovek koji ih radi oseća loše i ljudi tih profesija lakše oboljevaju od duševnih bolesti, pokazalo je jedno američko istraživanje. Na prvom mestu liste poslova koji izazivaju depresiju su profesionalne negovateljice. Čak 11 odsto njih je teško depresivno. To se, navodno, događa zbog toga što se brinu o ljudima koji uglavnom nisu u mogućnosti da im se zahvale za trud. Na drugom mestu su kelneri, odnosno kelnerice u restoranima. Tokom prošle godine svaki deseti je prošao kroz vrlo depresivnu fazu (naročito žene), a zbog neljubaznih i neprirodnih gostiju, što im je, po rečima američkog psihologa Deборе Lege, ubijalo motivaciju i želju za radom. Depresivni su i socijalni radnici, jer „pomažu srcem, pa im nije teško da se vežu za pojedince ili porodice kojima nastoje da pomognu, a pomoć je katkada veoma spora ili je uopšte nema“. Stres i depresija su sastavni deo poslova koje obavljaju lekari, medicinske sestre, terapeuti i drugi profesionalni zdravstveni radnici, koji često rade i u noćnim smenama, i od čijeg znanja i veštine zavise životi drugih ljudi.

Slede finansijski savetnici, pa učitelji i profesori. Administratori i sekretarice svakodnevno su na udaru zahteva šefova, koji su često nejasni, što vodi frustracijama. S druge strane, zbog finansijske nesigurnosti i toga što nemaju radno vreme, depresivni su i oni koji se bave umetnošću (pisanje, slikanje...). Iako nisu kreativci, i majstori za popravke nemaju određeno radno vreme, rade vikendima i praznicima, a za svoj trud često su premalo plaćeni. „Ti poslovi mogu da budu opasni, a često vode ka društvenoj izolaciji“, kaže psiholog Kristofer Vilard.

ZABRANJEN HEPI MIL

U San Francisku je doneta odluka kojom se lancima restorana brze hrane zabranjuje da poklanjaju igračke deci uz hranu, u nastojanju da se smanji broj gojazne dece u SAD. Prema ovoj odluci, prvotne vrste, restorani brze hrane moraću pre decembra 2011. da poboljšaju nutritivnu vrednost svojih obroka za najmlađe ukoliko žele da nastave da ih reklamiraju uz pomoć igračaka. Stoga, oni više neće moći da daju poklone deci uz obroke koji sadrže više od 640 miligrama natrijuma, 600 kalorija ili 35 odsto kalorija poreklom od masti. Naredba se odnosi na oko 50 restorana u San Francisku, među kojima je i Mekdonalds sa svojim obrokom „hepi mil“. Erik Mar, jedan od zvaničnika ovog grada, izjavio je da je ova odluka „velika pobeda“ u borbi protiv dečije gojaznosti. „Igračke i drugi proizvodi koje deca dobijaju uz obroke sa visokim nivoom šećera, masti i kalorija su glavni krivci za povećanje broja gojazne dece u Americi“, dodao je on.

U Mekdonaldsu ističu da su „strašno razočarani“ ovom naredbom, i da „su roditelji ti koji treba da donose odluku šta će njihova deca jesti, a ne vlada“. Takođe dodaju i da su ponosni na svoj „hepi mil“ i da je poklanjanje igračaka samo deo porodičnog ugodaja koji svako može iskusiti u Mekdonaldsu.

PRVA ŠKOLA STRIPTIZA

Zagrepčanka Marijana Barlek (25) odlučna je u nameri da otvori trogodišnju školu za striptiz, koja će imati dozvolu za rad Ministarstva prosvete! Posle dugotrajnih birokratskih peripetija Marijana je uspešla da izdejstvuje da njen neobičan projekat dospe do Agencije za obrazovanje, koja trenutno razmatra da li će toj školi dati dozvolu. „Anatomija, kultura, starogrčki jezik, istorija, umetnost, psihologija... Želim da striptizu vratim dostojanstvo, da ga vratim u kulturu i umetnost, u pozorišta“, objašnjava Marijana. „Striptiz su plesale još sakralne plesačice koje su se zavetovale bogovima. Nisu mogle da imaju intimne odnose pa su izvodile erotski ples, a skidale su se jednostavno zato što im je bilo vruće“ - objašnjava učiteljica striptiza u čijoj školi nema skidanja do kraja. Za njenu ideju već se zainteresovala jedna slovenačka kompanija. Trenutno je projekat u poslednjoj fazi pred odobravanje, to jest u Agenciji za obrazovanje na kojoj leži teret konačne odluke o tome da li će Zagreb dobiti svoju najneobičniju stručnu školu. Do tada ova mlada majka rekreativno drži kurseve čija je cena oko 100 evra za mesec dana. „Želim da ljudi ispravno shvate striptiz. To je ples koji je i meni puno pomogao u teškim situacijama, podigao mi samopouzdanje, samopoštovanje i nadam se da će to neko prepoznati“ - zaključuje Marijana.